

در این شماره می خوانیم:

- ۱- سخن مدیر مرکز با خوانندگان
- ۲- مقبره بیگم خورشیدزادی
- ۳- پایان یک افسانه
- ۴- نقش تازه در کاتب کهن میراث
- ۵- مروری بر خبرهای مرکز در هند
- ۶- اخبار بیرون مرزهای مرکز
- ۷- نمایشگاه تخصصی اسناد خطی فارس
- ۸- احوال و آثار نقاشان و نگارگران هند ۲
- ۹- مرمت نسخ خطی آستان قدس رضوی
- ۱۰- گزارش عملکرد و بنسایت مرکز
- ۱۱- سفارت مهدی علی خان بهادر حشمت جنگ
- ۱۲- همکاری های مشترک با مرکز
- ۱۳- سفر هیئت متولیان قرآنی تابند
- ۱۴- جازتابهای خبری در رسانها
- ۱۵- تاریخ پنجاب ۱
- ۱۶- سیاحتنامه میرزا فضل الله خان

سخن مدیر مرکز با خوانندگان

خوشنودیم که بار دیگر با انتشار شماره‌ای تازه از تورنامه، روایتگر بخشی از تلاش‌ها و دستاوردهای علمی، پژوهشی و فناورانه خانواده مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور باشیم.

سه ماه دیگر گذشت؛ سرشار از کوشش‌های بی‌وقفه، همدلی‌های سازنده و کام‌هایی که هرچند آرام، اما استوار به سوی افق‌های روشن دانش و فرهنگ برداشته شد. در این فصل از فعالیت‌ها، همکاران ما با تکیه بر تعهد و تخصص و دلسوزی، کوشیده‌اند در مسیر تولید علوم انسانی و معارف اسلامی کام‌های مؤثری بردارند.

تورنامه نه تنها گزارش‌گر اقدامات ماست، بلکه آینه‌ای است از باور ما به شفافیت، پویایی و مسئولیت‌پذیری در قبال مخاطبان فرهیخته‌ای که سرمایه‌های فکری این راه هستند. امیدواریم مرور این مجموعه، تصویری روشن از جهت‌گیریها، رویدادها و آرمان‌های مرکز نور به دست دهد و انگیزه‌ای برای استمرار حرکت در مسیر علم، نوآوری و خدمت باشد.

مهدی خواجه پیری

رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور

روی جلد: مقبره بیگم خورشیدزادی همسر نواب اوده وزیر الممالک

سعادت علیخان ثانی یمین الدوله ناظم الملک

فیصر باغ، واقع در ایالت لکنهو، یک شاهکار معماری متعلق به دوره نواب‌های اوده در قرن نوزدهم است. این مجموعه عظیم بین سال‌های ۱۸۴۸ تا ۱۸۵۰ میلادی ساخته شد و شامل جسامتهای بزرگ و متعدد و ساختمان‌هایی باشکوه به سبک تلفیقی است که عناصری از ستون‌های ایونیک (یونانی)، مناره‌های موریش و طاق‌ها و سردرهای هندو را در خود جای داده است. مسیرهای داخل باغ به صورت زیگزاگ طراحی شده‌اند که هدف از آن سردرگم کردن بازدیدکنندگان بود. این نوع طراحی در باغ‌های ایرانی نیز دیده می‌شود و احتمالاً نواب‌های اوده از این سبک الهام گرفته بودند. در جریان شورش هندوستان بر علیه کمپانی، فیصر باغ سخته نبردهای سنگین بود و در مارس ۱۸۵۸، در جریان حمله نهایی سرکاتین کمپیل به لکنه‌وو، فتح آن با دشواری‌های بسیاری همراه گردید. پس از تصرف نبروه‌های بریتانیایی این مجموعه را غارت کردند و بسیاری از آثار نفیس آن را به تاراج بردند. بین باغ بزرگ فیصر باغ و بازار چیتا، دو مقبره بزرگ و با عظمت قرار دارند: مقبره نواب سعادت علیخان دوم و مقبره نواب بیگم خورشید زادی.

مقبره سعادت علی خان دوم، ششمین نواب اوده که از سال ۱۷۹۸ تا ۱۸۱۴ حکومت کرد، با نام جنت آرامگاه ساخته می‌شود. مقبره دیگر متعلق به همسر او، نواب بیگم خورشیدزادی است. این مقبره‌ها در محلی ساخته شده‌اند که قبلاً محل اقامت غازی‌الدین حیدر، پسر سعادت علی خان و جانشین او بود. غازی‌الدین پس از رسیدن به تاج و تخت، دستور داد تا خانه‌اش که در آن زمان محل زندگی‌اش بود تخریب شود و دو مقبره پانزده بر روی آن ساخته شود. در نزدیکی این مقبره‌ها، مقابر سربازان بریتانیایی که در انفجاری جان باخته بودند نیز قرار دارد. این قبرها یادآور دوران آشفتگی و درگیری‌های نظامی در این منطقه هستند. مقبره نواب بیگم خورشیدزادی توسط غازی‌الدین حیدر (حکومت: ۱۸۲۷-۱۸۱۴) برای مادرش، نواب بیگم خورشیدزادی، همسر سعادت علی خان دوم (حکومت: ۱۸۱۴-۱۷۹۸) ساخته شد. این بنای مربع‌شکل از آجرهای لاهوری ساخته و با ملات آهک به هم متصل شده و با گچ‌بری‌های زیبا ترین گردیده است. چهار برج هشت‌ضلعی دارد که با ایوان‌های ستون‌دار و گنبدی کوچک مزین شده‌اند. تالار اصلی از چهار طرف دارای ایوان است و بالای آن چهار گنبد گنبدی هشت‌ضلعی و یک گنبد مرکزی باشکوه قرار دارد. در بخش زیرزمین دو قبر قرار دارد: یکی قبر ملکه و دیگری قبر دختر اوست.

قطعه‌ای از شعر جامی به خط علی کاتب السلطانی (میرعلی هروی) عوزه هنر متروپولیتن - نیویورک

مدیر مسئول و صاحب امتیاز:

مهدی خواجه پیری

سرمدیر: محمدرضا بهزادی

مدیر تحقیق و توسعه: شهاب خواجه پیری

همکاران این مجله:

فرزانه اعظم‌علی، محمدرضا بهزادی، حسن‌علی حیدریان، محمد حسن حیدر، محمداسحاق حیات، شهاب خواجه پیری، مائده خورشیدی، مسعودین دانی، حسین رحمانی، مستخدم، اسحاق عیسی آشتیانی، سید علیرضا عیسی و حسن نجاری

نشانی دفتر تهران:

خیابان نوبل، پلاک ۱۰، جنب بانک ملی، پلاک ۲۲

ساختمان علامه سیدمحمد حسینی

تلفن: ۰۲۱-۶۶۷۰۲۰۲۲

۰۲۱-۶۶۷۰۲۰۲۲

نشانی دفتر مرکزی:

لغری، پو، خیابان تک‌مارک شماره ۱۸، خانه

فرهنگ جمهوری اسلامی ایران

تلفن: ۰۲۱-۵۱۳۳۳۸۳۱۱۶

www.indianislamicnewsupdate.com

news@indianislamicnewsupdate.com

این خبرنامه مستقل است و هر سه ماه یکبار به

محبت الکترونیکی منتشر می‌شود.

پایان یک افسانه؛ رژیم صهیونی در زیر ضربات جمهوری اسلامی از پا درآمد و له شد

و لَاتَهِنُوا وَ لَاتَخْزَلُوا وَ أَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(آیه ۱۲۶ سوره مبارکه آل عمران)

این شماره از خبرنامه در شرایطی تقدیم حضورتان می‌گردد که نستان پلید رژیم غاصب و کودک کش صهیونیستی، با همراهی شوم دولت آمریکا و حامیان غربی‌اش، در یک اشتباه بزرگ حرم آسمان ایران اسلامی را آلوده و با تجاوزی آشکار، قلب‌هایمان را به آتش کشید، در این تهاجم تاجوتحرشانه، جمعی از هم‌وطنان و هم‌میثان عزیز و فرزندان رشید این مرز و بوم، سرداران سرافراز و دگمتندان گرفتار، به فیض شهادت نال آمدند و روحشان به ملکوت اعلیٰ پیوست.

در آن روزهای تلخ ولی توانان یا شوق نبرد، مقاومت و ایثار، در حالی که مشغول آماده‌سازی این خبرنامه بودیم، توقف اجباری فعالیت‌ها، انتشار آن را برای مدتی به تعویق انداخت، اما دیری نباید که غیرت و حمیت فرزندان غیور ایران، در نیروهای مسلح جان بر گفد و به‌ویژه نیروی هوایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش مقتدر، به جوش آمد و با تدابیر حکیمانه و دوراندیشانه رهبر فرزنده انقلاب، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، وعده صادق، همچون صاعق‌های بر سرشان فرود آمد و درسی فراموش‌ناشدنی و پاسخی دندان‌شکن به این تجاوز آشکار داده شد. در این نبرد پیروزمانده، ضرباتی چنان مهلک بر بیکر نجیب این رژیم جعلی وارد آمد که در تاریخ ننگینش بی‌سابقه بوده و خواهد بود. پس از دفاع جانانه و نبردی غرورآمیز، یعنی برای این جانان باقی نماند و به فرموده مقام معظم رهبری، رژیم صهیونی با آن همه هیاهو، با آن همه ادعا، در زیر ضربات جمهوری اسلامی تقریباً از پا درآمد و له شد. این نبرد که با پیروزی قاطع ایران اسلامی و فریب‌ناپذیری نظیر فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی) رقم خورد، به‌عنوان یک شاهکار نظامی و سیاسی در تاریخ جهان ثبت خواهد شد. توان دفاعی و قدرت موشکی ایران، تمامی تحلیل‌گران و صاحب‌نظران عالم را به حیرت واداشت و به جهت‌ان ثابت کرد که خاک ایران اسلامی، هرگز کوچک‌ترین تجاوزی را برنخواهد تابید و ملت غرور ایران، یکصدا و متحد در برابر هر متجاوزی که قصد تعرض به این سرزمین مقدس را داشته باشد، خواهد ایستاد. این دفاع مقدس، افسانه پوشالی شکست‌ناپذیری رژیم جعلی و حسی بزرگش آمریکا را در هم شکست و پاسخی کوبنده به تمام پادوگویی‌هایش داد. پاسخی که تا ابد در تاریخ ماندگار خواهد بود. ما نیز در این لحظات با درود و ثنا به رول پاک شهدای این نبرد پیروزمانده از خداوند متعال علو درجات و رحمت واسعه برای ایشان مسئلت می‌نماییم و بی‌مان می‌بندیم که راهشان را تا رسیدن به قله‌های عزت و اقتدار، ادامه خواهیم داد.

محمد رضا بهزادی

سر دبیر

طرح بزرگ مرکز بین المللی میکروفیلم نور برای احیای فهرست‌های نایاب نسخه‌های خطی هند

مهدی خواجه‌پیری

در افق روشن احیای میراث مکتوب تمدن اسلامی در هند مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور گامی بلند و بی‌سابقه برداشته است. این مرکز که سالهاست در طایفه‌ی صیات و مستندسازی نسخه‌های خطی در جغرافیای فرهنگی شه‌قاره می‌درخشد، اینک عزم آن دارد که مجموعه‌ای کم‌نظیر از فهرست‌های نایاب و فهرست‌های دست‌نویسته (رجستر) مهاجر نسخه‌های خطی را که تاکنون از دیده جستجوگران و اهل تحقیق پنهان مانده به زیر طبع بیاراید. این فهرست‌ها، برگرفته از کتابخانه‌های کهن، مدارس علمیه متروک و گنجینه‌های خاتوادگی رجال علم و ادب و تشانگر گستره غنی و ژرفای تمدن اسلامی در خاک هند است. در میان آن‌ها، فهرست‌های دست‌نویسته‌ای دیده می‌شود که کتیداران سنی با دقتی وصف‌ناپذیر، گاه به زبان فارسی و اردو و گاه با حواشی عربی بر صفحات کاغذ سپردند؛ ولی در گذر زمان در کنج عزت و فراموشی خزانه‌ها گمشدند. مرکز نور با گردآوری، مقابله، تصحیح و اسانده‌سازی این فهرست‌ها، نه تنها اقدام به بازآفرین آن در قالب چاپی و دیجیتال می‌کند بلکه به تصحیح و تکمیل حافظه علمی نسخه‌شناسی در هند اسلامی نیز می‌پردازد. این کار سترگ در حکم تعیین روحی تازه در بیکر خاموش کتابخانه‌هایی است

که صدای ورق‌گردانی عالمان و محدثان و فقیهان، قریب‌ها در آن‌ها طنین انداخته است. محققان نسخه‌شناس، مورخان ادبیه و پژوهندگان تمدن اسلامی، به زودی با مجموعه‌ای از فهرست‌های دست‌نویسی مواجه خواهند شد که نه فقط منابع خام تحقیق، بلکه خود ایشدار تاریخ علم و فرهنگ‌اند. فهرست‌هایی که در آن‌ها نام‌هایی خفته، آثار مفقود و تشانه‌های کتابخانه‌های گمنام چون ستارگانی خاموش بر پهنه این میراث بازناب یافته‌اند. مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور، این پروژه را نه پایان بلکه آغازی می‌داند بر راهی که به آرشیوهای زنده، بانک‌های دیجیتال متصل به نسخه‌ها و انتشار فراگیر نسخ خطی از کتابخانه‌های محلی هند ختم خواهد شد؛ دعوت از مؤسسات علمی و پژوهشگران برای هم‌افزایی در این راه. خود گواه بر رویکرد علمی و بین‌المللی این طرح سترگ است. بی‌تردید نتیجه بیش رو داریم، نه صرفاً فهرستی از فهرست‌ها بلکه سندی از تداوم حیات علم در بستر تاریخ فراموش شده هند اسلامی است.

نقسی تازه در کاغذ کهن میراث

همکاری های بین المللی در حفاظت و نشر مجموعه عنایت جنگ

گزارش (هند)

شهاب خواجهپیری

سامان اداری حکومت گورکاتیان هند از حیث انکائی گسترده به اسناد مکتوب، نامه نگاری های اداری، فرمان ها، مکاتبات رسمی و گردش مستمر مدارک بین نهادهای دیوانی، از سوی مورخان معاصر با تعبیر «دولت کاغذی» توصیف شده است. این مفهوم ناظر به ساختاری است که در آن اقتدار و بوروکراسی به واسطه کاغذ و اسناد جاری می شود و حیات سیاسی و اقتصادی دولت به مدارک کتبی گره خورده است. با این همه، نکته های تأمل برانگیز آن است که از این دستگاه عریض و طویل اداری، تنها شمار اندکی از اسناد اصیل تا به امروز باقی مانده اند.

علت این نقصان چشمگیر را باید در فروپاشی خشونتبار و آشفته ساختار حکمرانی گورکاتیان در سده نوزدهم میلادی جستجو کرد. دورانی که انهدام نهادهای حکومتی، جنگ های داخلی، و ورود استعمارگران انگلیسی، عملاً مانع از حفظ آرشیوهای سلطنتی و ایالتی گردید. در چنین شرایطی، حجم عظیمی از بایگانی های اداری از میان رفت و تنها معدودی از اسناد رسمی، خاصه اسناد متعلق به سه تن از سلاطین گورکائی، حفظ شد.

دلیل حفظ همین تعداد اندک نیز به حفظ آگاهانه میراث اداری، بلکه تصادف تاریخی است: زمانی که مقام های بریتانیایی در جریان بازدیدت و محاکمه **بهادرشاه ظفر**، واپسین شاهنشاه گورکائی، برخی از این اسناد را توقیف کرده و به عنوان ادله در پرونده ی شورش ۱۸۵۷ نگهداری کردند. بعدها این اسناد به «اداره سوابق سلطنتی» منتقل شدند که امروزه به نام **آرشیو ملی هند** شناخته می شود. این مجموعه اکنون در بخشی مجزا از این مرکز، در کنار اسناد مربوط به قیام سال ۱۸۵۷، تحت حفاظت است.

از سوی دیگر، اسناد دیوانی و ایالتی متعلق به حکومت گورکائی در سطح محلی نیز در طول قرون دستخوش زوال و نابودی شد. با این حال، بخشی از این اسناد که مربوط به دوران سلطنت **شاهجهان** و **اورنگزیب عالمگیر** است، در منطقه دکن محفوظ ماند. دلیل اصلی بقای این اسناد آن بود که در مخازن قلعه ی تاریخی **ارک اورنگ آباد**، در شرایطی نسبتاً ایمن، در پشت درهای قفل شده نگهداری می شدند. بعدها این اسناد به «دفتر دیوانی» و سپس به «مرکز اسناد ایالت اندرا پرادش» در **حیدرآباد** انتقال یافتند و در آنجا در کنار مجموعه اسناد خاندان آسفاجاهی نگهداری می شوند.

نکته ای مهم و معتمد در مسیر بازیابی منابع بایگانی گورکائی، کسب مجموعه ای ارزشمند از اسناد از سوی **آرشیو ملی هند** از **نواب عنایت جنگ** از رجال فرهنگی حیدرآباد بود. او مدعی بود که این اسناد را از پدر بزرگ خویش، **رکن الدوله در زمان نظام علی خان آصفجاه دوم**، به ارث برده است. رکن الدوله در روز دوشنبه ۱۲ رجب ۱۱۷۷ هجری قمری (۱۶ ژانویه ۱۷۶۴ میلادی) به سمت دیوان حیدرآباد منصوب شد و تا هنگام ترور در ۲۶ صفر ۱۱۸۹ قمری (۲۷ آوریل ۱۷۷۵ میلادی) در آن مقام باقی ماند.

او نه تنها از جمله دیوان سالاران اثرگذار عصر خود بود، بلکه در خلال منازعات انگلیسی ها و مراته ها نقشی میانجی گرانه و حساس ایفا کرد. بنا بر برخی روایات، وی موفق شد حجم چشمگیری از اسناد گورکائی را از قلعه ی **بهادرگر** نجات دهد. این اسناد پس از مرگ وی، در اختیار بازماندگانش باقی ماند تا اینکه در دوره ای متأخر، به آرشیو ملی هند انتقال یافت و اکنون با عنوان رسمی **مجموعه عنایت جنگ (Inayat Jung Collection)** نگهداری می شود.

صورتی بر خیمه های سرکز در هند

مجموعه عنایت جنگ: گنجینه ای بی نظیر از اسناد دیوانی گورکائی در دکن

مجموعه عنایت جنگ یکی از مهم ترین و بزرگترین مجموعه های بایگانی مرتبط با مدنیت ایالتی گورکائی در منطقه دکن به شمار می رود. این مجموعه مشتمل بر بیش از ۱۳۷۰۰۰ سند رسمی است که در طی پنج بر یک قرن از سال بیست و نهم جلوس اورنگزیب (۱۶۸۵ میلادی) تا بیست و نهم جلوس شاه عالم دوم (۱۷۷۴ میلادی) را دربرمی گیرد. این باره زمانی معاصر است با تئیت قدرت علی آصفجاه دوم به عنوان حاکم مستقل دکن.

در حالی که اکثریت قریب متعلق اسناد رسمی گورکائی طی قرون صفوی تا پدید شدن اسناد این مجموعه از جانب پوتنی از عملکرد واحدهای مختلف ملخار امپراتوری، در مطوح مورگزی و ایالتی فراهم می آید، افزون بر این، این اسناد سوا خاص گرانها برای بازسازی تاریخ استقلال تقسیم اراضی در دکن طی قرون هفدهم و هجدهم میلادی محسوب می شوند.

نواب عنایت جنگ

این مجموعه ارزشمند که دربرگیرنده اسناد سلطنتی، ایالتی، فرمان ها، مکاتبات دیوانی، و برخی دفتر مالی و نظامی گورکائی است، اکنون تا حد زیادی خلافتی از فقدان منابع اصلی تریاره ساختار اداری دولت گورکائی در هند را جهان می کند و در زمره ی منابع کلیدی برای مطالعات تاریخی، بایگانی شناسی، و شناخت دیوان سالاری هند اسلامی قرار دارد.

در سال ۲۰۱۱ میلادی، مجموعه ارزشمند و نادر اسناد تاریخی موسوم به مجموعه عنایت جنگ که یکی از خالصترین بانکهای باقرمانده از ساختار اداری حکومت گورکانی در دکن هفت به‌شمار می‌رود، توسط موسسه مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور بصورت کامل دیجیتال‌سازی شد. این مجموعه که مشتمل بر بیش از ۱۳۷۰۰۰ سند دیوانی است، از لحاظ محتوایی اطلاعات گسترده‌ای در زمینه‌های مالی، نظامی، عمرانی، دینی و اجتماعی دوران گورکانی ارائه می‌دهد و بخش مهمی از تاریخ پوروکراسی اسلامی در سطراره را در خود جای داده است.

با توجه به اهمیت تاریخی و پژوهشی بی‌بدیل این اسناد، پروژه‌ای با هدف ایجاد راهنمای جامع و ساخت‌یافته برای تسهیل استفاده علمی از این منبع آغاز گردید. هدف اصلی این پروژه، پربازش نظام‌مند اسناد مجموعه عنایت جنگ و تدوین راهنمایی دقیق و کاربردی برای پژوهشگران و مورخان بود تا بتوانند با سرعت و دقت، اسناد مورد نظر را بر اساس معیارهای جغرافیایی، موضوعی و تاریخی شناسایی و استخراج نمایند.

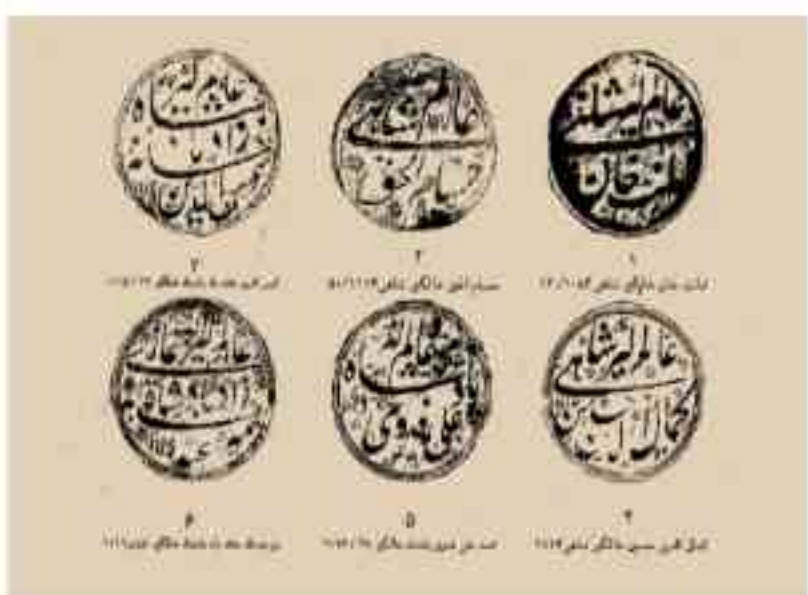
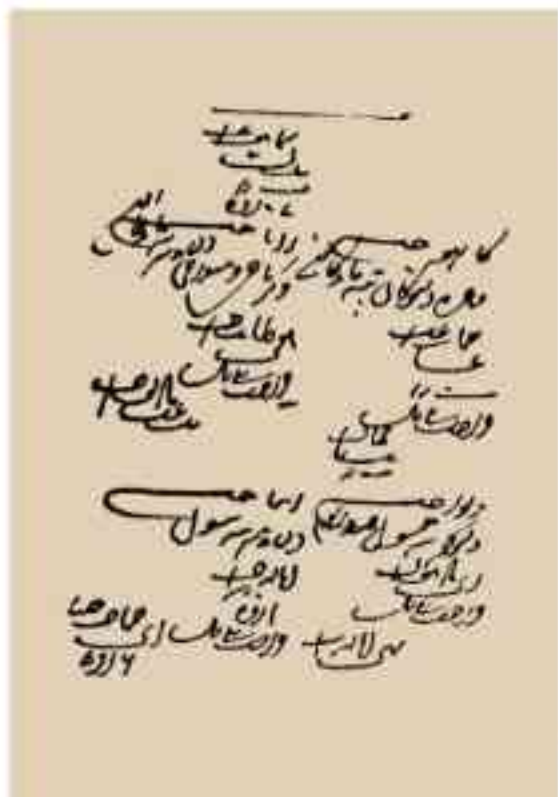
از زمان آغاز فاز اجرایی پروژه در سال ۱۳۹۶ شمسی، دستاوردهای قابل توجهی حاصل شده که هر یک نقش مهمی در دسترس‌پذیری علمی اسناد ایفا کرده‌اند. نخست، فهرست‌های اولیه‌ای که به صورت دست‌نویس توسط آرشيو ملی هند تنظیم شده بود، به دقت تأیید و به صورت دیجیتال منتقل گردید. در این مرحله، ۲۸ جلد از فهرست‌ها دیجیتال‌سازی شد و زمینه‌ای مناسب برای کاوش‌های دقیق‌تر فراهم آمد.

در گام بعدی، ۳۱ جلد از اسناد اصلی نیز به شیوه چاپ همانند منتشر گردید تا ضمن حفظ اسناد فیزیکی، امکان دسترسی گسترده به نسخه‌های دقیق و معتبر آن‌ها فراهم شود. به‌موافقت این اقدامات، اطلاعات زمینه‌ای از جمله بازه‌های زمانی، محل صدور، و ویژگی‌های موضوعی اسناد نیز به صورت ساختاریافته به فهرست‌ها افزوده شد. در این میان، مناطق مهمی چون دارالسرور (برهان‌پور)، دارالظفر (بیجاپور)، ظفرآباد (محمدآباد بیدر)، بیراره - خجسته‌بنیاد (اورنگ‌آباد)، فرخنده‌بنیاد (حیدرآباد)، سورت (گجرات) و دیگر نواحی مهم اداری دکن به‌عنوان کانون‌های محتوایی اسناد دسته‌بندی گردیدند.

از اقدامات شاخص این پروژه، می‌توان به شناسایی و رونویسی دقیق مهرهای موجود بر اسناد اشاره کرد. این مهرها که نشانه‌های اصالت، مقام صادرکننده، و منشأ بوروکراتیک سند به‌شمار می‌روند، به‌دقت استخراج و به زبان فارسی بازنویسی شده‌اند.

مطالعه این مهرها، شناخت دقیق‌تری از ساختار قدرت، جایگاه نظری شخصیت‌ها و تحولات سیاسی دکن در قرن‌های هفدهم و هجدهم میلادی به‌دست می‌دهد. از جمله شخصیت‌های شاخصی که مهرهای ایشان در این مجموعه مشاهده می‌شود می‌توان به (دیانت‌خان) دیوان دکن و متصدی سورت (اسدخان)، وزیر اعظم اورنگ‌زیب ملا عبدالغفور (ناجر بزرگ سورت)، و مبارزخان (حاکم گلکنده و گجرات) اشاره کرد. تحلیل جایگاه این افراد درون ساختار دیوانی گورکانی، بیش‌هایی مهم برای فهم مناسبات قدرت و تجارت در اواخر دوره گورکانیان فراهم می‌سازد.

اکنون و پس از سال‌ها تلاش مستمر، اطلاعات دقیق این مجموعه به صورت کامل آماده انتشار در قالب شش جلد فهرست دو زبانه (فارسی - انگلیسی) است؛ مجموعه‌ای که پژوهشگران را قادر می‌سازد با روشی نظام‌مند، علمی و هدفمند به جستجوی اسناد بپردازند و از این منبع پکتا در بازسازی تاریخ پوروکراسی گورکانی بهره‌برداری کنند.

مروری بر خبرهای مرکز در هند

سفر رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور به روسیه به دعوت

بنیاد مطالعات اسلامی این سینا

با توجه به اهمیت نسخ خطی و میراث مکتوب در فرهنگ و تمدن اسلامی و همچنین وجود آثار دستنویس بسیاری که در روسیه موجود است، بنیاد مطالعات اسلامی این سینا اهتمام ویژه‌ای به این موضوع داشته و دارد بنیاد این سینا تا کنون آثاری نظیر اصول و معانی نسخه‌شناسی اثر دکتر عظیمی، مکتوبات و مراسلات داغستان اثر دکتر زینب محمداوا، خزانه اسرار، گزیده‌ای از دستنویس‌های فارسی کتابخانه دولتی سنت

پتربورگ و غیره منتشر نموده و همچنین دوره‌های آموزشی نظیر دوره نسخه‌شناسی دکتر مثنی، دوره نسخ خطی قرآنی دکتر یاسترینا، سینا آموزش نسخ خطی اسلامی در بلغار، دوره آموزشی نسخ خطی در سنت پتربورگ، کارگاه آموزشی نسخ خطی و جلدسازی دکتر جعفریان، آموزش آنلاین نسخ خطی دکتر حکیمی و غیره برگزار نموده است. آثار منتشر شده و دوره‌های برگزار شده در راستای فرهنگ و تمدن اسلامی و حفظ این میراث مکتوب بوده است. بنیاد این سینا با همین هدف مستندی تحت عنوان میراث مکتوب تولید و منتشر کرده است که مورد توجه اساتید و فرهیختگان روس قرار گرفته است. در ادامه فعالیت‌های مذکور، بنیاد این سینا با همکاری مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور تصمیم به برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی نسخ خطی، جلدسازی و مرمت نسخ خطی گرفت. این تصمیم با استقبال طرف روس مواجه شد و مقدمات کار را برای برگزاری این کارگاه‌ها فراهم نمودند. به این منظور استاد ملکیان با سابقه بیش از ۴۰ سال در زمینه مرمت و نگهداری نسخ خطی و آثار باستانی به همراه دکتر مهدی خواجهمیری رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور از تاریخ ۱۳ تا ۲۳ مارس ۲۰۲۵ (۲۳ اسفند ۱۴۰۳ تا سوم فروردین ۱۴۰۴) در روسیه حضور یافتند و دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی و دیدارهایی به شرح ذیل برگزار گردید.

دیدار و گفتگو با رئیس و مسئولان دانشگاه دولتی داغستان

مسئولان بنیاد این سینا و همراهان با رئیس و مسئولان دانشگاه دولتی داغستان دیدار و گفتگو کردند و پروژه‌های مشترک آموزشی، پژوهشی و انتشاراتی را مورد بررسی قرار دادند. در تاریخ پنجشنبه ۲۰ مارس ۲۰۲۵ (۳۰ فروردین ۱۴۰۳) آقای دکتر حمید هادیوی رئیس بنیاد این سینا به همراه دکتر خواجهمیری رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور با رئیس و مسئولان دانشگاه دولتی داغستان دیدار و گفتگو کردند.

در این دیدار آقای دکتر مرتضی علی رضائوف رئیس دانشگاه دولتی داغستان ضمن تشکر از فعالیت‌ها و حمایت‌های بنیاد این سینا، گزارشی از سفر اخیر خود به ایران را برای حاضران بیان نمود و ظرفیت‌های همکاری دانشگاه دولتی داغستان با بنیاد این سینا را برشمرد. در ادامه دکتر هادیوی نیز آمادگی بنیاد این سینا برای حمایت از طرح‌های آموزشی، پژوهشی و انتشاراتی را اعلام کرد و افزود:

بنیاد می‌تواند در زمینه برگزاری دوره‌ها و درس‌گفتارهای آموزشی و اعزام اساتید و پژوهشگران مرتبط با رشته‌های اسلام‌شناسی و ایران‌شناسی در فدراسیون روسیه به ایران با دانشگاه دولتی داغستان همکاری و مشارکت نماید.

در پایان آقای دکتر خواجهمیری رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور طی سخنانی به تشریح فعالیت‌های این مرکز پرداخت و ادامه افزود: مرکز میکرو فیلم نور می‌تواند برای علاقمندان به موضوعات مرتبط با نسخ خطی کارگاه‌های آموزشی در ایران، روسیه و هند برگزار نماید.

در این نشست از طرف بنیاد این سینا و مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور هدایایی به رئیس و مسئولان دانشگاه دولتی داغستان تقدیم شد.

دیدار و گفتگو با رئیس مرکز تحقیقات

فدرال آکادمی علوم در داغستان

در تاریخ ۱۶ مارس ۲۰۲۵ (۲۷ اسفند ۱۴۰۳)

دکتر حمید هادیوی رئیس بنیاد مطالعات اسلامی این سینا با دکتر آگن مرزاغایید رئیس مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم داغستان دیدار و گفتگو کردند. در این دیدار آقای مرتضی هادیوی رئیس مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم داغستان بنا اشاره به نیازهای این مرکز و از دیگر سو به دیدار طرفین و توانمندی‌های بنیاد مطالعات اسلامی در زمینه همکاری‌ها با بنیاد این سینا شد.

در این دیدار دکتر آگن مرزاغایید رئیس مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم داغستان گفت: بنیاد این سینا با دکتر خواجهمیری رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور دیدار و گفتگو کردند و در این دیدار هدایایی به رئیس و مسئولان مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم داغستان تقدیم شد.

افتتاحیه نمایشگاه خورشید اسلام

گزارش

روز چهارشنبه ۱۹ مارس ۲۰۲۵ (۲۹ اسفند ۱۴۰۳) مراسم افتتاحیه نمایشگاه **خورشید اسلام** در شهر مخازن قلمه دانشگاه روسیه برگزار گردید. این نمایشگاه با حمایت بنیاد مطالعات اسلامی این سینا و با همکاری مرکز بین‌المللی میکرو فیلم تور و انستیتو تاریخ آکادمی علوم روسیه در محل عوزه تاریخ روسیه برگزار گردید.

در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه آقای دکتر رمضان سلطانوف رئیس انستیتو تاریخ آکادمی علوم روسیه در دانشگاه ضمن تشکر و قدردانی از حمایت‌های بنیاد این سینا در برگزاری این نمایشگاه و کارگاه‌های آموزشی افزود: برگزاری این نمایشگاه‌ها می‌تواند پژوهشگران و استادان جوان را با فرهنگ و تمدن اسلامی بیش از پیش آشنا سازد و ارتباطات فرهنگی بین اقوام را نیز تقویت کند.

سپس آقای دکتر حمید هادوی رئیس بنیاد این سینا ضمن تشریح هدف از برگزاری این نمایشگاه خاطر نشان نمود این نمایشگاه‌ها می‌تواند دروعی برای گسترش همکاری‌های فرهنگی و هنری و علمی باشد و محققان روس را با منابع اسلامی آشنا سازد.

در ادامه آقای دکتر خواجه‌پیری مرکز بین‌المللی میکرو فیلم تور به تشریح فعالیت‌های این مرکز در زمینه حفظ و مرمت نسخ خطی اسلامی و دیجیتال سازی آن‌ها بیان کردند.

در این نمایشگاه نسخه چاپ هم‌اند و با کیفیت از نسخ خطی قرن، تفاسیر و کتب ادبیات فارسی، صحیفه سجادیه و غیره به معرض نمایش گذاشته شد. نسخه چاپ هم‌اند این آثار توسط مرکز بین‌المللی میکرو فیلم تور تهیه و در اختیار بنیاد این سینا قرار گرفت.

نمایش تیزری درباره نمایشگاه **خورشید اسلام** و بخش **مستند نقطه** از تولیدات بنیاد این سینا بخش دیگری از برنامه این افتتاحیه بود. حاضران در پایان از نمایشگاه بازدید کردند. نمایشگاه **خورشید اسلام** به مدت یک ماه در عوزه تاریخ روسیه برپا بود.

اعضای تفاهوتانه همکاری میان بنیاد این سینا و مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم روسیه در داغستان

در تاریخ ۱۲ مارس ۲۰۲۵ (۲۲ اسفند ۱۴۰۳) تفاهوتانه همکاری‌های آموزشی، پژوهشی و انتشاراتی بنیاد این سینا و مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم در داغستان به نهادهای طرفین رسید. در این مراسم که اسنادات و دست‌نویس‌ها مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم در داغستان حضور داشتند آقای دکتر حمید هادوی به صورت خاص به بیان فعالیت‌های بنیاد پرداخت. دکتر آقای مرادوف رئیس مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم در داغستان ضمن اشاره به سابقه همکاری‌های موفق بنیاد و مرکز مذکور خواستار گسترش همکاری‌های دوجانبه از زمینه‌های مختلف شد.

در این مراسم آقای دکتر خواجه‌پیری رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم تور به بیان فعالیت‌های ۴۶ ساله این مرکز پرداخت و آمادگی این مرکز را برای صحبت ترسخ‌نشان و مرمت‌گران نسخ خطی اعلام کرد. افزود: مرکز میکرو فیلم تور می‌تواند کارگاه‌های آموزشی تخصصی را موظف با نسخ خطی در ایران هند و روسیه برگزار نماید.

سپس تفاهوتانه همکاری فرامین بنیاد و مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم در داغستان به اعضای رسمی دو مرکز رسید. آقای بنیاد این سینا به مرکز تحقیقات فدرال آکادمی علوم در داغستان اعزام گردید.

مصاحبه‌های تلویزیونی

با پیگیری بنیاد ابن سینا، دکتر خواجه‌بیری و استاد ملکبان با تلویزیون دولتی داغستان و تلویزیون بین‌المللی بریکس مصاحبه‌هایی انجام دادند و تکالیف را در خصوص حفظ میراث مکتوب مشترک بیان کردند. مخاطبان بسیاری از این طریق توسته از مصاحبه‌های مذکور بهره ببرند.

کارگاه‌های برگزار شده در مسکو

کارگاه تخصصی آموزش جلدسازی و صحافی
مسی انیزاتی در کتابخانه‌های کتب و نگارخانه
(مسکو، ۱۴ مارس ۲۰۲۵ | ۲۵ اکتبر ۱۴۰۳)

کارگاه آموزشی مرمت نسخ خطی در کتابخانه
دولت (کتب) | ۲۲ مارس ۲۰۲۵ | ۲۱ فروردین ۱۴۰۳

کارگاه‌های برگزار شده در مخارج قلعه

برگزاری سه کارگاه تخصصی آموزش جلدسازی و
مرمت توسط استاد حمید ملکبان، ۱۸، ۱۹ و ۲۰
مارس ۲۰۲۵

بازدیدهای تخصصی از مراکز فرهنگی در سفر به روسیه و داغستان

بازدید از کتابخانه نیکولای مسکو

بازدید از بخش مرمت و نگهداری نسخ خطی
کتابخانه دولت مسکو

استاد تاریخ داغستان دارای نسخه‌های نفیس از جمله قرآن هفت جلدی متعلق به سال ۷۳۰ با خط هنرمندی ایرانی به نام ساوی است. قرآن مذکور در هفت جلد کتبت شده است و تزئینات و تذهیب‌های فراوان و بسیار نفیس در آن به کار رفته و به جرات می‌توان گفت کتبت این قرآن در نوع خود کمی نظیر است در توصیف این قرآن آمده است که توسط نادرشاه افشار به حاکم داغستان به عنوان یک هدیه نفیس اهدا شده است. این اثر ارزشمند که میراثی مکتوب از فرهنگ و هنر سرزمین ایران محسوب می‌شود، متأسفانه اکنون در شرایطی خراب از نظر حفظ و نگهداری قرار ندارد. در این خصوص مذاکراتی بین رئیس مرکز بین‌المللی میکرو فیلم ایران و مسئولان استانبول در مورد مرمت و حفظ این اثر ارزشمند صورت گرفت.

انجمن پژوهش‌های فرهنگی

بازدید از موزه داغستان

بازدید از کتابخانه دانشگاه دولتی داغستان

همزمان با روز ملی خلیج فارس، مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور با همکاری دانشگاه خلیج فارس، نمایشگاهی از اسناد دیجیتال شده آرشیو ملی هند درباره حاکمیت تاریخی ایران بر خلیج فارس را در دانشکده مهندسی نفت، گاز و پتروشیمی برگزار کرد. این رویداد با نشست تخصصی و حضور مقامات ارشد کشوری و استانی همراه بود.

به گزارش روابط عمومی دانشگاه خلیج فارس، در دهم اردیبهشت ماه ۱۴۰۴ و همزمان با روز ملی خلیج فارس، دانشگاه اسناد تاریخی با موضوع حاکمیت ایران بر خلیج فارس در فضای نمایشگاهی دانشکده مهندسی نفت، گاز و پتروشیمی دانشگاه خلیج فارس افتتاح شد. این مراسم با حضور شخصیت‌های برجسته‌ای همراه بود. در این بین دکتر اسحاق زارع، استناد پژوهش، فرماندهان نیروی دریایی سپاه و ارتش، روسای دانشگاه‌های کشور و مهمانان بین‌المللی، جمعی از اساتید پژوهشگران و علاقه‌مندان به بازدید از نمایشگاه و شرکت در نشست‌های تخصصی پرداخته دکتر محمد مدرس، رئیس دانشگاه خلیج فارس در سخنرانی خود تأکید کرد: این نمایشگاه گواهی روشن بر حقیقت تاریخی ایران در خلیج فارس است و دانشگاه خلیج فارس به عنوان دانشگاهی پیشرو در منطقه، همواره حافظ این میراث گران‌بها خواهد بود. محضرها بهزادی مدیر بخش اسناد و فهرست‌نویسی مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور در آیین گشایش این نمایشگاه تصریح کرد: آنچه امروز به همت دکتر مهدی خواجهمیری در مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور گرد آمده است، بخش مهمی از اسناد فارسی شیعه‌نواره هند به زبان فارسی است و در این میان اسناد مرتبط با حاکمیت ایران بر خلیج فارس از اهمیت بسیار بالایی برخوردار هستند. وی افزود اسناد به نمایش درآمده در این رویداد برای نخستین بار است که از میان مجموعه اسناد روابط خارجی آرشیو ملی هند توسط این مرکز گزینش و شناسایی شده و مورد فهرست‌نویسی قرار گرفته است. بهزادی، مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور را به عنوان یک مرجع مهم جهانی در حوزه تسخیر خطی و اسناد تاریخی معرفی کرد که می‌تواند پاسخگوی نیاز پژوهشگران و اساتید و دانشجویان در حوزه‌های مختلف علوم از طریق ارائه اسناد دست اول و دیگر نسخ خطی برای انجام پژوهش‌های کاربردی باشد. دکتر اسحاق زارع، استناد پژوهش نیز پس از بازدید از نمایشگاه اظهار داشت: این اسناد تاریخی سند محکمی بر ایرانی بودن این آب‌راه استراتژیک است و باید از چنین اقامات فرهنگی و علمی حمایت شود. زارع ادامه داد: خلیج فارس در طول قرن‌ها نقطه اتصال تمدن‌ها و فرهنگ‌ها بوده و با وصل کردن منت‌ها به یکدیگر، تداوم بخش ارتباط صلح‌آمیز انسان‌ها بوده است. خلیج فارس را باید نماد بارز صلح‌دوستی ملت ایران دانست و آن زمان که استعمارگران خیال خام جهانی و دست‌اندازی به کشورمان را در سر می‌بروراندند دل‌آویزی مانند شهید رجایی دل‌آویزی‌ها اجازه ندادند به هیچ بیگانگی نمانند و اینجا است که می‌توان گفت خلیج فارس، نماد عزت و مقاومت ایران هم هست. این نمایشگاه شامل اسناد دیجیتالی شده از آرشیو ملی هند، روزنامه‌های فارسی شبه قاره و لغار خلیج فارس و پوشهر بود که مورد استقبال بی‌سابقه پژوهشگران و دانشجویان قرار گرفت.

بازدید دکتر اسحاق زارع استناد پژوهش به همراه سردار حیدر هنرانی مجری فرمانده منطقه دوم نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و لواء یکم امین ارشدی جانشین فرماندهی پایگاه نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در پوشهر از نمایشگاه اسناد خلیج فارس آرشیو دیجیتال مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور

اعضای هیئت علمی مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور در ادامه برنامه‌های استانی خود، روز پنج‌شنبه ۱۱ اردیبهشت ماه از پایگاه دریایی پوشهر و آثار تاریخی مهم این مجموعه بازدید کردند.

به گزارش روابط عمومی مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور، این بازدید با استقبال رسمی مقامات ارشد نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در پوشهر همراه بود. در این برنامه که به دعوت ناخدا یکم امین ارشدی، جانشین فرماندهی پایگاه دریایی پوشهر و استقبال رسمی دریانار دوم تکاور مرتضی درخوردان، فرمانده پایگاه دریایی پوشهر صورت پذیرفت، اعضای هیئت علمی مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور از موزه نیروی دریایی جنوب بازدید نمودند. همچنین در این دیدار، بررسی عملیات‌های غرورآفرین نیروی دریایی در جنگ تحمیلی هشت ساله، عملیات‌ها در دریای سرخ و خلیج عدن و بازدید از آثار تاریخی به راهنمایی سیدپیران مجموعه صورت پذیرفت. به جز این، عمارت سبزآباد (کسولگری سابق بریتانیا در پوشهر)، گشتی تاریخی پرسپولیس (از گشتی‌های جنگی دوره قاجار) و عمارت کلاه فرنگی پوشهر نیز در برنامه این بازدید مورد توجه قرار گرفت. دریانار درخوردان در این بازدید بر اهمیت حفظ میراث تاریخی و نظمی کشور تأکید کرد و اظهار داشت: همکاری‌های علمی با مراکز پژوهشی مانند مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور می‌تواند در دست‌اندازی افتخارات نیروی دریایی مؤثر باشد. در این دیدار بر توسعه همکاری‌های مشترک و همچنین مستندسازی آثار تاریخی و تقاضای بررسی زمینه‌های همکاری پژوهشی و جمع‌آوری اطلاعات برای پروژه‌های آرشیوی نیروی دریایی از آرشیوهای مختلف بین‌المللی با همکاری مرکز، تأکید شد.

استقبال رسمی دریانار دوم تکاور مرتضی درخوردان، فرمانده پایگاه دریایی پوشهر و ناخدا یکم امین ارشدی، جانشین فرماندهی پایگاه دریایی پوشهر از اعضای هیئت علمی مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور

نشست تخصصی بررسی اسناد تاریخی خلیج فارس از آرشیو ملی هند، عصر روز چهارشنبه دهم اردیبهشت ماه در سالن کنفرانس سازمان مرکزی دانشگاه خلیج فارس برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور، این نشست تخصصی که در چارچوب نمایندگی اسناد تاریخی خلیج فارس برگزار گردید، میزبان جمعی از پژوهشگران، دانشجویان و اساتید دانشگاه‌های تهران و بوشهر بود. برنامه‌های نشست شامل سخنرانی اساتید دانشگاه‌های الزهرا و تهران، ارائه مقالات تخصصی توسط پژوهشگران دانشگاه‌های بوشهر، تقدیر از زحمات دکتر علی رسولی، مدیر گروه تاریخ دانشگاه خلیج فارس و هماهنگ‌کننده نمایشگاه و نشست و اهدای لوح یادبود و هدایا به سخنران و اعضای هیئت اجرایی بود. در این مراسم دکتر محمد مدرس، رئیس دانشگاه خلیج فارس، با تقدیر از برنامه‌ریزی‌های دکتر علی رسولی در سازمانی این رویداد علمی، با همکاری مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور بر اهمیت مطالعات خلیج فارس شاسی تأکید کرد. ایشان همچنین از تمامی سخنرانان نشست‌های صبح و عصر با اهدای لوح یادبود و هدایای تقدیری تجلیل به عمل آوردند.

نمایشگاه تخصصی اسناد خلیج فارس

نمایشگاه تخصصی اسناد خلیج فارس با همکاری مشترک دانشگاه الزهرا و مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور

مراسم رونمایی از مجموعه اسناد تخصصی خلیج فارس روز یکشنبه ۲۱ اردیبهشت ماه با همکاری مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور و دانشگاه الزهرا (س) برگزار شد. این رویداد با حضور مسئولان ارشد علمی، فرهنگی و اسنادی کشور همراه بود و به بررسی ابعاد تاریخی و حقیقی هویت خلیج فارس و اسناد حاکمیتی ایران بر این آبراه پرداخت. این مراسم با سخنرانی مسئولین دانشگاه و مدعوین فرهنگی به شرح زیر برگزار گردید: دکتر زهرا ناطق‌بیکانی (رئیس دانشگاه الزهرا)، تأکید بر نقش دانشگاه‌های ایران در مستندسازی هویت ملی و پژوهش‌های بین‌رشته‌ای، دکتر سید احمد رضا خضری (مدیرکل حوزه وزارتی وزیر علوم)، سخنرانی با

موضوع (اهمیت اسناد تاریخی در دیپلماسی علمی)، دکتر جمشید نوروزی (عضو هیئت علمی گروه تاریخ دانشگاه الزهرا)، تحلیل تاریخی اسناد خلیج فارس و جایگاه آن در منابع بین‌المللی، دکتر غلامرضا امیرخانی (رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران)، سخنرانی با موضوع (حفظ و انتشار اسناد ملی به‌عنوان گنجینه‌های هویتی)، کاتب مستند خلیج فارس (نمایش نقشه‌ها و اسناد تاریخی)، دکتر محمدرضا بهزادی (معاون مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور) و فرآیند جمع‌آوری اسناد، در این سخنرانی بر اهمیت اسناد تادر از آرشیو ملی هند همچنین تأکید بر حاکمیت تاریخی ایران بر خلیج فارس از منظر تاریخی و حقوقی، و معرفی دستاوردهای دیجیتال‌سازی مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور در حفظ میراث مکتوب مطالبی توسط مدیر بخش اسناد این مجموعه بیان گردید. این مراسم گامی مهم در راستای ترویج پژوهش‌های اسنادی و تقویت گفت‌وگو ملی در ساراه هویت تاریخی خلیج فارس خواهد بود.

و باز در یکی از صفحات تزوگ خود، در این باره چنین می‌نویسد: در این ولا دارای دوران مصحوب پری بیک میرشکار یک دست شفقار خوش‌رنگ فرستاده بود و یک دست دیگر خان عالم داده، مشارالیه نیز با شفقار شاهی که بدرگاه ارسال داشته، خود در راه ضایع می‌نمود و شفقار شاهی نیز از غفلت میرشکار به چنگ گریه می‌افتد، اگر چه زنده بدرگاه رسانند، لیکن یک هفته بیش نماند و تلف شد، چه نویسم از حسن و رنگ این جانور... به استاد منصور نقاش که به خطاب نادرالعصر سرفراز است، فرمودم که شبیه آن را کشیده نگاه دارد، منصور، به سبب مهارت فراوان، عنوان نادرالعصر را از دهان شاه دریافت کرد و در محیط دربار از امتیازات خاصی بهره‌مند گشت. شاه در تزوگش از او چنین یاد کرده است: منصور نقاش که به خطاب نادرالعصری ممتاز است و در فن نقاشی بی‌مانند آید این ستایش‌ها بیانگر جایگاه بی‌نظیر او در عرصه تصویرسازی درباری و طبیعت‌نگاری است. استاد منصور به علت تداوم وقت در امر طبیعت‌سازی که اغلب آن‌ها بدستور جهانگیر شاه اجرا می‌گردید به مثابه دانشمند جانورشناس و گیاهشناس متبحری به شمار می‌آمد و از حدت و سلیقه‌ای که در ارائه رنگ‌ها و شکل طبیعی و سایر ریزه‌کاری‌های آن به کار می‌برد، قادر بود که تصویر حقیقی آن موضوعات را چنان که بوده و هست به روی کاغذ بیاورد و طبیعی‌تر جلوه‌گر سازد. جهانگیرشاه در سفری که در سالیان ۱۰۳۰ به ناحیه کشمیر نموده و در این سفر منصور نقاش نیز شرفیاب حضور بوده دستور داد که مقدار زیادی از گلها و سبزه‌های نایاب و زیبایی را که در آن ولایت بدست می‌آمده تصویر کرده و در یک مرفعی مرتب سازد. این مرفع به مرور اتمام پذیرفت و منصور نقاش توانست جنود صد و خورده‌ای از بهترین گل‌های آن ناحیه را به سیوانی تمام تصویر نموده و ریب مرفع گرداند به طوری که می‌دانیم این مرفع نقیص بعد از مرگ جهانگیر، به دارا شکوه رسیده و آن پادشاه نیز مرفع را به زن مورد علاقه خود هدیه نمود.

منصور، نقش جانوران را نیز با دقت و کنج‌جویی مخصوصی که داشت چشم‌نواز و دل‌فریب ترسیم می‌نمود و گویا مرده و یا زنده حیوانات را در مقابل قرار می‌داد و با وسواس و تیزبینی ماهرانه‌ای که داشت، تمام نکات باریک آن را، از قبیل حالت عمومی و فرم دست و پا و منقار و زیبایی‌های طبیعی، بخصوص رنگ‌های متنوعی که بال و پر پرندگان دربرداشت، و سایر جزئیات دیگر را به نازک‌قلمی نقش می‌نمود و لطیف و رویایی خلق می‌کرد. در رنگ‌آمیزی و انتخاب و بکار برد آن، وسواس و دقت زیاده از حدی بکار می‌برد و از رنگ‌های آمیخته‌ای که می‌بایستی بسان رنگی‌های طبیعی جلوه‌گر باشند سود می‌جست و رنگ‌ها را چشم‌آزین و طبیعی می‌ساخت، زمینه بعضی از موضوعات را ساده می‌گرفت و به رنگ ملایم و مختصری که بکار می‌برد قناعت می‌کرد، و در موارد ضروری که بر زمینه غنی احتیاج داشت، زمینه را نیز بسان اصل نقاشی، پرمایه و با محتوی می‌ساخت و جلوه اثر را مضاعف می‌نمود. در صنعت تذهیب و حل‌کاری، دستی پر حلاوت داشت و در زمینه بعضی از آثار و ارائه نقوش البسه و سایر ضروریات زندگی و مخصوصاً حل‌کاری جدول و گنار صفحات، نقاشی دقیق‌نگار و چابک قلم‌شمار می‌آمد. این هنرمند نقاش افتاده و درویش مسلکی بود و به افتخارات زندگی اعتقادی نداشت و گو اینکه به لقب نادرالعصری مفتخر گشته بود و همکاران و نقاشان حتی خود جهانگیر در مواردی، این لقب بر امتیاز را درج می‌نمودند، ولی استاد منصور به غیر از دو اثر شناخته شده‌اش که نادرالعصر جهانگیرشاهی یاد نموده، در دیگر آثار بجا مانده‌اش، به لفظ تنهایی (بنده درگاه منصور) و یا (منصور جهانگیرشاهی) اکتفا نموده و نادرالعصری‌اش را به خاطر حرمت سایر همکاران که می‌باید این امتیاز را ناشی بر گیر و غرور نقاش به حساب آورده و او را فرد مغروری بدانند، نادیده گرفته است. متأسفانه با همه این شهرت و آثار فراوانی که به یادگار نهاده، احوال جامع و کامل این نقاش، به غیر از اطلاعاتی که جهانگیر در تزوگ خود یاد نموده، مشخصات دیگری درج نشده و تنها می‌شود گفت که قدیمی‌ترین اثر وی همانا آثاری در نسخه بایرنامه سال ۹۹۸ ه. ق. است که نامی از این نقاش یاد شده و تا اواخر سلطنت جهانگیرشاهی تداوم یافته است.

پروژه مرمت و بازسازی نسخه‌های خطی آستان قدس رضوی

گروه مرمت مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور - دفتر تهران

گزارش

صیانت از میراث مکتوب اسلامی: همکاری راهبردی مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور و آستان قدس رضوی در مرمت نسخه‌های خطی، نسخه‌های خطی، به‌عنوان حافظان اصل دانش، فرهنگ، تاریخ و هنر تمدن اسلامی، جایگاهی بنیادین در مطالعات علوم اسلامی و انسانی دارند. این میراث مکتوب تهته‌ها حاصل اندیشه‌های بزرگ‌ترین متفکران مسلمان در حوزه‌هایی چون فقه، تفسیر، فلسفه، طب، ریاضیات و ادب فارسی و عربی است. بلکه از منظر هنری، کتاب‌آرایی، خطاطی و صحنی نیز واجد ارزش‌هایی بی‌بدیل است. در میان مراکز نگهداری این آثار، کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی در مشهد مقدس، یکی از مهم‌ترین و غنی‌ترین گنجینه‌های نسخه‌های خطی جهان اسلام را در خود جای داده است. این گنجینه شامل هزاران نسخه نفیس و نایاب است که در طول قرون متمادی، از سوی علمای بزرگ، شاهزادگان، حاکمان و واقفان به بارگاه ملکوتی امام رضا (علیه‌السلام) وقف شده‌اند. در راستای صیانت از این میراث گران‌سنگ، مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور، در شهریورماه سال ۱۴۰۱ همکاری رسمی و راهبردی خود را با سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی آغاز کرد. این همکاری، که ابتدا با هدف انتقال تجربیات علمی و آموزشی تیروی انسانی متخصص صورت گرفت، به تدریج ابعاد گسترده‌تری یافت و با امضای تفاهت‌نامه‌ای رسمی از اسفند ۱۴۰۱ وارد مرحله اجرایی مرمت نمونه نسخه‌های خطی شد. مرکز نور در سه ماهه ابتدایی سال جاری (۱۴۰۴) با جذب نیروهای تحصیل‌کرده در حوزه مرمت آثار مکتوب و برگزاری دوره‌های آموزشی عملی زیر نظر اساتید برجسته‌ای چون استاد جعفریان و استاد طراغیبی، موفق به تربیت تیروهایی متخصص و توانمند در امر مرمت شده است. پس از طی دوره‌های آموزش عملی، این افراد وارد فضای کارگاهی شده و به صورت عملیاتی در پروژه مشارکت فعال دارند. در حال حاضر، افزون بر کارشناسان سازمان کتابخانه‌ها، ۲۲ نفر مرمت‌گر متخصص به صورت فعال در این پروژه مشارکت دارند. یکی از عوامل کلیدی در موفقیت و استمرار این پروژه، حمایت و نظارت مستقیم ریاست محترم سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حسینی بوده است. ایشان با اهتمام جدی و پیگیری‌های مستمر، حتی برای یک روز نیز اجازه تعطیلی فعالیت‌های کارگاهی را نداده و بر کیفیت اجرای پروژه نظارت کامل داشته‌اند. از سوی دیگر، دکتر حواجه‌پوری، رئیس مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور، با نگاه راهبردی و مدیریتی دقیق، جلسات منظم هفتگی برای ارزیابی روند پیشرفت پروژه برگزار کرده و این مأموریت را در صدر اولویت‌های مرکز قرار داده‌اند. نتایج این تلاش‌ها، نه تنها به حفظ و احیای هزاران نسخه خطی ارزشمند منجر شده، بلکه بستر تربیت نسلی از مرمت‌گران متخصص و آشنا به استانداردهای بین‌المللی را نیز فراهم ساخته است. با پیشرفت مهارتی این تیم، مرمت نسخه‌های نفیس‌تر و دارای اهمیت تاریخی و علمی پیش‌تر نیز در دستور کار قرار گرفته است. پروژه مرمت نسخه‌های خطی آستان قدس رضوی، الگویی موفق از همکاری علمی، فرهنگی و اجرایی میان دو نهاد تخصصی داخلی است که با حفظ اصول فنی، بهره‌گیری از دانش بومی و انتقال تجربه، در مسیر صیانت از میراث مکتوب تمدن اسلامی گام برداشته‌اند. استمرار و گسترش این پروژه می‌تواند زمینه‌ساز احیای سایر گنجینه‌های خطی در کتابخانه‌ها و مراکز مشابه در سطح کشور باشد و نقشی کلیدی در ثبت، بازسازی و انتقال میراث علمی سلف صالح به نسل‌های آینده ایفا کند.

در چارچوب این همکاری از آغاز پیوسته تا خردادماه سال ۱۴۰۴، حدود ۳۰۰۰ نسخه خطی مرمت گردید که تقریباً نیمی آن به شرح زیر است:

- تهران: ۱۴۰۱، حدود ۶۰۰ نسخه (نسخه دوره آموزشی)
- اسفند ۱۴۰۱، ۲۵ نسخه
- سال ۱۴۰۲، ۱۵۰۰ نسخه
- سال ۱۴۰۳، ۱۳۰۰ نسخه
- خرداد ۱۴۰۴، ۳۰۰ نسخه

این روند نشان‌دهنده توسعه تدریجی فرآیندهای آموزشی، مهارتی و کارگاهی در این پروژه علمی و فرهنگی است. به نظر می‌گردد، در سرفصل نخست سال ۱۴۰۴، هر مرمت‌گر حدود ۱۰۰ نسخه را به‌طور کامل مرمت کرده است.

گزارش عملکرد وبسایت مرکز بین المللی میکروفیلم نور

گزارش

امین نجاری

مرکز بین المللی میکروفیلم نور در سه ماهه اول سال ۱۴۰۴ شاهد رشدی چشم گیر در سطح تعامل، بازدید، و درخواست های پژوهشی بوده است. این رشد نه تنها از نظر آماری بلکه از منظر کیفیت تعامل کاربران با سامانه های ما نیز حائز اهمیت است که از دلایل آن می توان افزایش بهره وری وبسایت، رشد ارتباطات بین المللی و شرکت در همایش های بین المللی، افزایش سرعت بارگیری و بارگذاری داده ها، افزایش میزان نسخه ها که نسبت به زمان مشابه سال قبل ۴۳۰۰ نسخه بارگذاری شده است.

افزایش ۴۹ درصدی درخواست ها از ۵۷ به ۸۵ مورد، نشانه ای روشن از اعتماد بیشتر پژوهشگران، دانشجویان و علاقه مندان به محتوای علمی و تخصصی مرکز است. این آمار نه تنها بیانگر حضور بیشتر، بلکه تعامل عمیق تر مرکز با کاربران نیز هست. از عوامل اصلی این افزایش می توان به تسهیل روند پاسخگویی به درخواست ها از طریق قضای مجازی و همچنین بارگذاری تعداد قابل توجهی نسخه در وبسایت مرکز بین المللی میکروفیلم نور است.

توسعه و بهبود سایت

بهبود نرسات و تجربه کاربری وبسایت

افزایش محتوای تخصصی و تحلیل با کاربران

افزایش تعداد نسخه ها و فهرست ها، بارگذاری

نسخه تر وبسایت (۱۵۰۰۰ عنوان)

تسهیل در روند پاسخگویی به درخواست

نسخه ها و ارسال نسخه درخواست

۱۴۰۳

وبسایت مرکز بین المللی میکروفیلم نور

www.micromicrofilm.ir

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

پست الکترونیک: info@micromicrofilm.ir

تیم پشتیبانی: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

ارتقاء برند علمی و تخصصی مرکز، تسهیل روند تعامل در سایت و تجربه کاربری بهبود یافته. تغییر در نتایج افزایش سرعت بارگذاری و بارگیری باعث شده است که رشد ۵۰ درصدی مشاهده را شاهد باشیم.

راهانه امکانات

- مجموعه منابع جامع و متنوع
- فهرست جامع و دسته بندی دقیق
- خطه های گوناگون و متنوع
- تسهیل در دسترسی به منابع
- پشتیبانی تخصصی و سریع
- توسعه و بهبود مستمر

امکانات

- مجموعه منابع جامع و متنوع
- فهرست جامع و دسته بندی دقیق
- خطه های گوناگون و متنوع
- تسهیل در دسترسی به منابع
- پشتیبانی تخصصی و سریع
- توسعه و بهبود مستمر

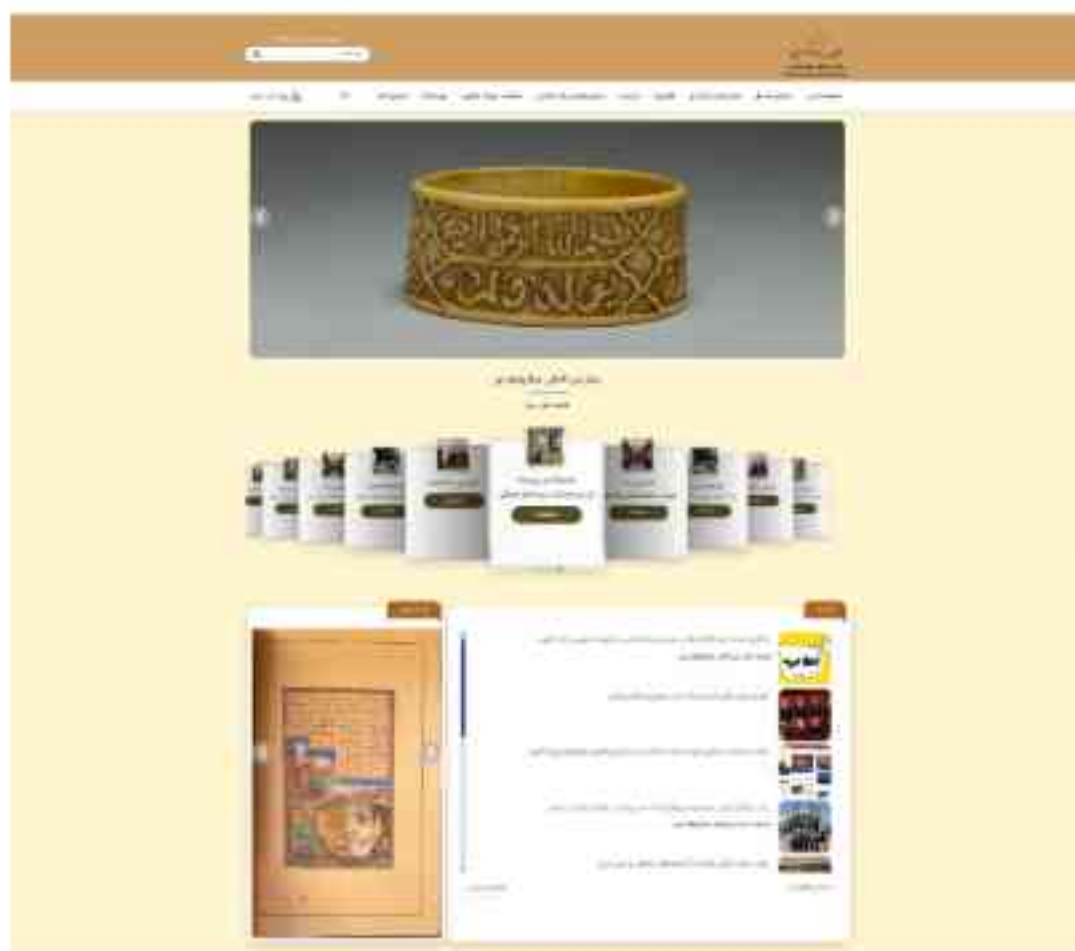

<u>ایران</u>	1.5K
<u>ایالات متحده</u>	659
<u>آلمان</u>	537
<u>افغانستان</u>	414
<u>هند</u>	347

بررسی موقعیت جغرافیایی بازدیدکنندگان نشان می‌دهد بیشتر بینندگان به ترتیب از کشورهای ایران، ایالات متحده، آلمان، افغانستان، هند و پاکستان بوده‌اند. این داده‌ها بر بین‌المللی بودن فعالیت مرکز مهر تأیید می‌زنند و نشان می‌دهند که محتوا و خدمات نه فقط برای داخل کشور، بلکه برای طیف گسترده‌ای از پژوهشگران و دانشگاهیان خارج از کشور نیز ارزشمند و کاربردی است.

در ساله لپتایی ۱۴۰۴، مرکز بین‌المللی میکروفیلیم نور توانسته با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فناورانه علمی و فرهنگی، رشد چشمگیری در دسترسی، تعامل و خدمات‌رسانی را رقم بزند. این رشد حاصل تلاش در ارتقاء زیرساخت، به‌روزرسانی وبسایت، و ایجاد ارتباط مستمر با پژوهشگران است. اگر شما نیز علاقه‌مند به دستیابی به گنجینه‌ای از نسخه‌های خطی ایرانی و اسلامی هستید یا در زمینه پژوهش‌های متنی، نسخه‌شناسی، تاریخ، ادبیات و علوم اسلامی فعالیت می‌کنید، جایی شما در کنار ما خالی نیست.

از میان ۱۸۸۰۰ بازدید محدود ۷۸۰۰ بازدید مربوط به صفحه جستجوی منابع بوده است. تحلیل این داده نشان می‌دهد، کلیرمانی که به سایت مراجعه می‌کنند، از پژوهشگران متخصص حوزه نسخه و پژوهشگران حوزه‌ی و دانشگاهی هستند، که با توجه به نوع نسخه‌های این مرکز مراجعین را خاصتر کرده است.

سفارت مهدی‌علی خان بهادر حشمت‌جنگ، کنسول کمپانی هند شرقی (۱)

سند

مختصراً به‌زبانی

خداخانه در اسناد دیجیتال سازی شده مجموعه
رابطه خارجی آریو ملی هند که توسط مرکز
عنقوشی میگردیدیم بر انجام پذیرفته است
استادان از مأموریت مهدی‌علی خان و شاه‌های او
به فرزندهای هندستان تبعه می‌شود که از
اعتدال بسیار بالایی در بررسی‌های تاریخ روابط
خارجی ایران و کمپانی هند شرقی برخوردار است
مهدی‌علی خان در راه مأموریت خود آینه با
مقاومت و مخالفت برخی از حکام ایرانی از جمله
شیخ حسام‌الدین حاکم بندر بوشهر می‌جهد که
که از آفتاب مهدی‌علی خان برادر هنر اسب
کنسول قبیله بسیار ذرات بود شیخ حسام
تا به هر شکل ممکن و حتی نامتعارف با پلکان
تنگن فرماندار بمبئی و از دوستان مهدی‌علی خان
و حسام او مانع از استقرار مهدی‌علی خان در
سلام کنسول کمپانی در بندر شد اما در حقیقت
هیچ یک از افراد مخالف او از حقیقت مشی‌ش
برای تحریک شاه ایران در جلوگیری از شاه‌پس
اطلاعات نداشتند گو اینکه این رابطه بعدها به
گرمی گردید و شیخ حسام و دیگر شیخ خندان
از مدار روابط بسیار خوب و مستحکم با
شخص مهدی‌علی خان پیدا کردند.

چنان‌که از آنجا که ابتدا نمایندگی معتمد و سرپرست
کمپانی هند شرقی در بمبئی بود بعدها حکمران
بمبئی گردید او به واسطه دوستی با مهدی‌علی خان
همواره به عنوان پشتیبان و حامی او شناخته می‌شد.

یکی از مجموعه اسناد بسیار مهم که به تازگی در سرپرست‌نویسی اسناد فارسی روابط خارجی آریو ملی هند
مورد بررسی قرار گرفته است، ماجرای فرستادن مهدی‌علی خان بهادر حشمت جنگ از سوی دولت کمپانی هند
شرقی برای مذاکره با فتحعلی شاه قاجار در حمله به افغانستان و شکست شاه زمان و حمایت از جانشینی
شاهزاده محمود درانی است که در منابع موجود تا به امروز به صورت مستند از آن سخن گفته نشده است البته
از خود مهدی‌علی خان حشمت جنگ و کارهای دیگر او در سمت مأمور سیاسی کمپانی هند شرقی و در
سالهای بعد مأمور تجاری این کمپانی در ایران و خاورمیانه نیز اطلاعات چندانی در دسترس نیست. میرزا
مهدی‌علی خان فردی ایرانی‌الاصول و مسلمان از اهالی خراسان و فرزند میرزا محمدصافی خان افسندالدوله
نواب مختار الملک حکیم‌باشی نادرشاه افشار بود. اجداد وی در عهد سلطنت صفویه به عنوان وزارت در خراسان
مناصب را داشته و از این حیث خاندانی کهن و نامدار به حساب می‌آیند. مهدی‌علی خان در سال ۱۱۶۶
قمری متولد شد و ابتدا مدتی را در نزد پدرش که از سوی شاه‌نور به سفارت روم یا عثمانی رفته بود، در
استنبول گذراند و پس از ایجاد ناآرامی در مشهد از طریق شام و حجاز به هند هجرت کرده و در سال ۱۱۸۲
قمری در سن ۱۶ سالگی وارد هندوستان و تا سال ۱۲۰۹ قمری از طرف کمپانی هند شرقی در بمبارس به
مأموریت‌های گوناگون اوقات را می‌گذراند و در سال‌های ۱۲۱۲ و ۱۲۱۳ قمری = ۱۷۹۸ و ۱۷۹۹ میلادی مصدق
خدمات مهمه گردید در این سال‌ها ناپلئون بناپارت برای تسخیر مصر بدان‌جا لشکرکشی نمود و خودش نیز به
همراه سپاه بود و چون انگلستان به آن سرزمین علاقمند و دشمن و رقیب سرسخت فرانسه بود مساعی زیادی
به کار برد تا از نفوذ فرانسویان که چشم طمع به آن ملک دوخته بودند جلوگیری به عمل آورد. میرزا مهدی‌علی
خان در این سنوات از طرف کمپانی هند شرقی که در حقیقت خود دولت انگلستان بود از بمبارس مأموریت بسیار
کرد که به طرف دریای سرخ رفت و در تدارکات لشکرکشی مصر مأموریت‌هایی انجام دهد او پس از این
مأموریت که از فضا با موفقیت نیز همراه بود، دوباره به بوشهر آمد.

در سپتامبر سال ۱۲۱۸ میلادی (ربیع الثانی ۱۲۱۲ قمری)، مهدی‌علی خان بهادر نواب‌الدوله مختارالملک
حشمت‌جنگ به عنوان نماینده و کنسول دولت کمپانی هند شرقی بریتانیا در بوشهر منصوب گردید. به ظاهر
مأموریت او همانند دیگر نمایندگان کمپانی برای مقاصد سیاسی بریتانیا در ایران برتانه‌ریزی شده بود، با این
تفاوت که مهدی‌علی خان وظیفه داشت با نزدیکی و دوستی با شاه ایران و درباریان، دولت ایران را برای حمله
به افغانستان و سرنگونی شاه زمان درانی و جانشینی شاهزاده محمود تحریک نماید در این زمان، زمان‌شاه یا
شاه‌زمان فرزند تیمورشاه درانی، بر افغانستان مسلط شده و به صورت بسیار جدی بر این امر اهتمام داشت تا
سرحدات افغانستان را تا رود گنگ ادامه و گسترش دهد. راجه‌های هندی نیز به واسطه عدم رضایت از احشای
دولت بریتانیا و تجاوز و تعدی فراوانی مأمورین کمپانی در حق ایشان، از حرکت شاه زمان حمایت می‌کردند و
حتی تعهد داده بودند تا روزی یک لک روبیه به او مخارج لشکرکشی و قشون او را بدهند. زمان‌شاه نیز که
اصولاً در مبارزه بسیار ماعی و کوشا بود، به هندوستان لشکر کشیده بود و تا لاهور نیز پیشرفته بود که در
مقابل پیشین درباره فتح لاهور توسط او و ساهایش مطالبی گفته شد. چاره جلوگیری از این خطر فرستادن
نماینده‌ای بود که بتواند با دربار ایران وارد مذاکره شود و هم مطلع باشد و همچنین اعتبار مالی کافی در اختیار
داشته باشد تا به سهولت با دربار قاجار وارد بحث و گفتگو گردد تنها شخصی مورد اعتماد کمپانی در هند،
مهدی‌علی خان بود که اجدادش ایرانی و از خراسانیان مهاجر به دربار گورکانیان هند بودند و علاوه بر مسلمان
و شیعه بودن، می‌توانست به راحتی به فتحعلی‌شاه نزدیک شود. او با تحف و هدایای بسیار از راه مسقط به
بوشهر وارد شده و از راه فارس و عراق به تهران رسید و به حضور فتحعلی‌شاه در کاخ گلستان شرفیاب شد و
هدایا و پیام فرستاده‌های سالک محروسه هندوستان را به ایشان اهدا نمود. بسیاری از مورخین ایرانی نام او را به
غلط مهدی‌قلی ضبط کرده و تقریباً تمامی مورخان ایرانی تا به امروز از لقب و خطاب کامل او هیچ گونه اطلاع
درستی نداشته‌اند.

او در این گزارش می‌نویسد: نقل غرضی میوزا مهدی‌علی خان بیگلر بقره‌نومه است و یکو شاه سنه ۱۲۹۱ هجری به شرح گفته به عرض عالی می‌رساند چون آنمغان نبودن تامل شریک شده بودند چنانچه اتفاق با موله‌دار سرکار انگلیزی گفت و شنیدی کرده بودند چون خبر به شوی رسید به قدر یکصد کس قریبان را فرستادم که باچاقان را کشیده مابودند و کفش‌کاری آماده شود نام بردها نیازی چنگ کرده دروازه عیاری بست به تیرین خانه نشست لاجار نومه بیگلر فرستادم بن‌خیز رفته هر چهار خواهرهاگن را آوردند از انورین شهر دستها بستند سر برده کفش‌کاری گشت تا به عفت تن که چند نقل مکان کرده‌ام با هزاران خلق گفتند گشتن رسیدند نام بردها را بسته کرده برده نمودم و بر پشت برده آنها آن قدر چوب زدم که نام بین آنها مجروح شد عین از بدن ایشان سر ریخت و آنچه خوشبو به تنیو گشت بعد از آنکه قریب به بیستوی رسید گشتن بکریشان را چشم بگشت در این میان سرکار انگلیزی ۱۲۹۱ هجری تجسی عظیم‌الشان را از اقل قاری فرستاد استعدا نمود که به هر کسو عیاری کشید فرمودند احوال عین آن‌ها را به من بکشید در جواب گفتم یک کس مردم شیری قوم فارس را آندان آن‌ها چند مشت در وقت دست بستن آن‌ها زده‌اند با همان شخص را حاضر نمایند تا سیه نعلیو با این دروچه قی‌خانه تنیو با چشم سرگم چنانچه همان آدم راه‌ها کرده یک هزار دود بر باخانی سرکار رسد چنانچه انگلستان پیش بخت چند هم از عین و چشم کس آن‌ها گشتند و امردها را بختند چهار روز قبل یک ماهی در شهر رفته تراب آورده در عرض راه پیش خدمت حسن خان را از سنگ زده سرش شکستید که قدر عین خیر آمدید که نام صورت و نشان برخط بود سرکار کس عیاری ماهی داده برای شرافت نزد چند فرستاد که این نومه تقصیر ماهی را نمی‌خواستند شاید نسبت باکالت یک نومه آن قسم بود که به خاطر زدن سنگی حکم قتل دستر ابعیت می‌شد احوال از فرمان سرکار ایشان را آدم سرکار انگلیز بیچاره سر می‌شد خود شرافت می‌کرد این هم از قبیل عضو عالیست شرافت میوزا مهدی‌علی خان بیگلر حشمت‌جنگ با فرستادگان تنیو سلطان که متصدی یکی از ایشان را نیز دگر کرده است اندروچه قی‌خانه تنیو سلطان بسیار زیاد بوده و حی‌انگی دولت ایران را نیز به واکشی نسبت به این عمل پادشاه است.

توضیح: در این نومه، فرستادگان تنیو سلطان را به دلیل شکایت از بیگانه‌ها و درخواست کمک از انگلیزها، تهدید کرده و وعده داده‌اند که در صورت عدم همکاری، آنها را کشتار خواهند کرد. همچنین از بیگانه‌ها خواسته شده که در صورت همکاری، پادشاه ایران را از این وضعیت آگاه کند.

این نامه به سبب ابهامات و بی‌شکافی‌ها در نگارش شده و برخی از کلمات خاص این شیبه نگارش در آن دیده می‌شود.

آینه بسیاری مهدی‌علی خان را خائن به هموطنان خویش می‌دانند چرا که برای مثال در شیراز و در دیار فرماقروم قاریس او با دوتن از فرستادگان تنیوسلطان برخورد نموده دستور بازداشت آن‌ها را صادر کرد و از هیچ امری در عدم توفیق آن‌ها برای پارسی به دیار تهران کوتاهی ننمود. یکی از وظایع مهم تاریخ روابط سیاسی ایران و هند بریتانیا در زمان مأموریت مهدی‌علی خان بیگلر حشمت‌جنگ واقعه شامقی زدن و به چوب بستن نمایندگان مهارالوجه میسور سلطان فتح‌علی خان تنیوسلطان پسر سلطان حیدرعلی خان بیگلر میسوری و از خائناتی بود که به سلطنت خداداد هند مشهور است. وی یکی از حکمرانان سلطان جنوب هند بود که پس از پذیرش به حکومت میسور رسید، او علاوه بر اصلاحات اساسی در سیستم حکومتی و به دست آوردن استقلال نسبی از ایالت‌های دکن و گجرات، از مبارزین اصلی بر علیه استعمار بریتانیا بود که توانست در جبهه‌های مختلف و به دفعات متجاوزین انگلیسی را شکست دهد. خوشحانه در میان اسناد دیجیتال‌سازی مرکز بین‌المللی میکرو فیلم تور از آرشیو ملی هند بخش زیادی از اسناد او تصویب گردیده که مجموعه‌ای بسیار ارزشمند و مهم برای تاریخ‌نگاری در اختیار قرار می‌دهد. در راستای مبارزات و مقاومت او برای از میان برداشتن استعمار در هند، تنیوسلطان تلاش کرد تا با فرستادن سفرا و پیام‌رسانی به دیار ایران، روابط خود را با فتح‌علی شاه مستحکم نموده و شاه ایران را ترغیب کند تا با دولت انگلستان وارد نزاع سیاسی گردد.

ریچارد مارکوس وزلی ایل آموورنگتن فرماقرومای هندوستان و بعد ها وزیر خارجه لنگستان

سلطان فتح‌علی خان تنیو یا نییصاحب سلطان لورین حاکم مسلمان و شبه سلطنت میسور.

در درس‌های انجام شده در کتابخانه فارسی رولیت خارجی آرشو ملی هند که توسط مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور دیجیتال سازی شده برمی آید که نامی مطالب آنها از بندو برید به دفتر فرمانروایی به فارس برگردان می‌شدند و اساساً جز کتابیات انگلیسی، علمی، کتابیات به عربی، هنری، تشریحی و حتی مالایالی هندی به فارسی ترجمه و نگارش شده و به طبع اقتضای آن اظهار کلماتی می‌رسیده است. نگارش عبارت به فارسی نقل شد در فهرستی این اسناد که ما به آن‌ها دسترسی گشتن شیوه این فهرست را با پیش زمینه می‌کنیم که نگارش گزارش‌های فارسی توسط مهدی علی خان از دلایل سقوط و تزلزل او بعد بلند در بخش از این گزارش که برای چنانگان نگارش می‌دهد شده است.

وی پس از گذشت یک سال از مأموریتش بنا به دلایلی که بیشتر مورخان آن را به درستی نشانخته و حدس و گمان‌هایی را در حالت داده‌اند که به دور از واقعیت است از نمایندگی کنار گذاشته شد و تنها به مسائل تجاری و امور اقتصادی کمپنی نظارت نمود بسیاری از تاریخ‌نویسان، مهدی‌علی خان را آن‌طور که خودش در نامه‌هایی که برای دکن و کمپنی می‌فرستاد توصیف کرده است، مغایر و متفاوت می‌دانند، او در نامه‌ها و گزارش‌هایش چنان که یکی دو مورد را که از وی پیش‌تر گفته معرفی کرده به عنوان بهنجو و بخش و ایجادکننده رابطه بین دو دولت هند و ایران یا کمپنی و ایران در یکصد سال فاصله تا زمان خودش بیان کرده و افتخارات مأموریتی که منجر به حمله شاه ایران به افغانستان و کنترل شاه‌زمان گردید را تنها از آن خود می‌داند. این جریان‌ها از یک سو و جریان مخالف او در کلکته و بمبئی به عنوان اینکه او را یک نیروی خارجی غیرانگلیسی و متمایل به ایران قلمداد می‌کردند باعث تضعیف موقعیت حشمت‌جنگ در میان رقابتی سیاسی او و از همه مهم‌تر سرجان ملکم گردید. بازگشت مهدی‌علی خان از مأموریت آخر خود از تهران به سمت بوشهر به همراهی مقدار زیادی هائپایی بود که دربار تهران برای او و چنانگان دکن تدارک دیده بود. اما با این همه این هائپا باعث نشد تا موقعیت متزلزل او ثبات یابد. وقتی هنوز حشمت‌جنگ در راه سفر از تهران به سمت بندر بوشهر بود، فرمانروای هندوستان در کلکته تصمیم گرفت گروهی جدید به سرپرستی سرجان ملکم به دربار ایران اعزام نماید گفته می‌شود که نخستین دلیل این تصمیم، رشد فزاینده و خطرناک ارتباط ناپلئون با ایران و همچنین تقوی بود که پیش‌تر اعزای کمپانی از مهدی‌علی خان به عنوان یک نجیب‌زاده هندی ایرانی داشتند، به جز این گفته می‌شود که نامه‌های او همگی به فارسی بود و بایستی برای اقتربان کمپانی به انگلیسی ترجمه می‌شد. آنچه مسلم است، بسیاری از افراد در دربار فرمانروای هند نسبت به قدرت تشخیصی و قضاوت او تردید داشتند و او را فردی غیرانگلیسی که حتی به انگلیسی‌ها نیز وفادار نیست خطاب می‌کردند. فرمانروای هند این عقیده را داشت که او فردی بومی است و این بومی بودن مستعد دسیسه‌چینی و دروغ‌پرازی و تباہی هستند و سودجویی آن‌ها بر اصل مأموریت غالب است. گو اینکه این توصیف از زبان یک بریتانیایی متجاوز در مسلک مأمورین کمپانی هند شرقی نیرنگ‌آمیز است. در این زمان وقتی خبر اعزام گروه جدید به سرپرستی ملکم به ایران به مهدی‌علی خان رسید، او که از این خبر ضربه روحی شدیدی را متحمل شده بود کوشید تا نگارش نامه‌هایی به دربار کلکته و بمبئی و قایق را شرح و توصیف دقیق‌تری نماید. او کوشید به کمپانی بفهماند که حضور نماینده جدید در دربار تهران به چه میزان بر افکار فعلی شاه و دربارش تاثیر منفی خواهد گذاشت و به جز این چگونه آبروی او را نیز در تهران بر باد خواهد داد. مهدی‌علی خان سرانجام در اوایل ماه می ۱۸۰۰ میلادی وارد بندر بوشهر شد و با این برخورد کرد که ملکم پیش از او به بوشهر رسیده و با سیصد نفر از اعضای گروه خود در بیرون شهر اردو زده است. اساس اختلاف در گزارش‌های مالی بود که مهدی‌علی خان در آن‌ها از خرج‌هایی که خودش کرده بود سخن گفته و به جز این حجم بالایی از پولی بود که برای مأموریت خود در ایران خرج کرده بود او ادعا می‌کرد عددی معادل دو لاک روپیه در سفر به تهران خرج کرده که این عدد موجب تعجب و عصبانیت نیروهای کمپانی در کلکته و شخص سرجان ملکم گردیده بود. آنچه در ادامه می‌آید بخشی از گزارش او به کمپانی هند شرقی درباره مخارج سفرش به تهران و مخارج شخصی است که خودش انجام داده و در لابه‌لای سطور آن نیز گلایه‌هایی از سرجان ملکم و کمپانی داشته است. این سند مهم که برای نخستین بار از سوی اسناد فارسی رولیت خارجی آرشو ملی هند گزینش شده از جمله مجموعه اسنادی است که توسط مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور دیجیتال سازی شده است.

توضیح: این سند فارسی رولیت خارجی آرشو ملی هند که توسط مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور دیجیتال سازی شده برمی آید که نامی مطالب آنها از بندو برید به دفتر فرمانروایی به فارس برگردان می‌شدند و اساساً جز کتابیات انگلیسی، علمی، کتابیات به عربی، هنری، تشریحی و حتی مالایالی هندی به فارسی ترجمه و نگارش شده و به طبع اقتضای آن اظهار کلماتی می‌رسیده است. نگارش عبارت به فارسی نقل شد در فهرستی این اسناد که ما به آن‌ها دسترسی گشتن شیوه این فهرست را با پیش زمینه می‌کنیم که نگارش گزارش‌های فارسی توسط مهدی علی خان از دلایل سقوط و تزلزل او بعد بلند در بخش از این گزارش که برای چنانگان نگارش می‌دهد شده است.

پرتو سرچانگان دکن اثر یک نقاش هنری به سال ۱۸۰۰ میلادی

این سند تاریخی و مهم از میان اسناد دیجیتال سازی توسط مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور از اسناد آرشو ملی هند است. فارسی رولیت خارجی گزینش شده و در مجلد ۵۹ قبل اسناد سال ۱۸۰۰ میلادی به شماره ۲۳۲ قابل دسترسی و آنلاین است.

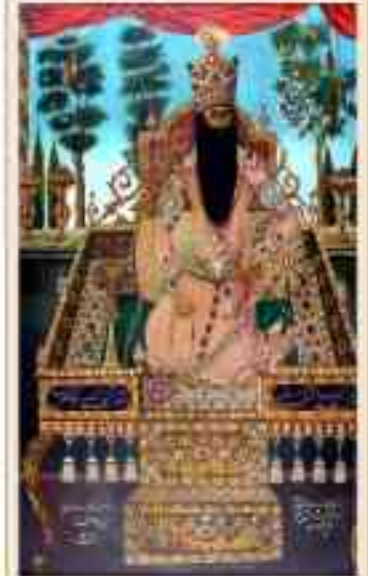
شاهزاده محمود (محمود شاه افغان) به همراه جمعی از شاهزادگان و اشراف افغانی در تبار فتحی شاه قاجار
 گل از تابلو مصفا سلام عسکرت نگارستان - مصفا مصور الممالک توفیقاری - اردنیو مجموعه مبرات جهانی کاخ گلستان

برای امین الملک مختارالدوله جوانان لشکر بهادر
 نظار جنگ به عرض عالی می‌رسد. کیفیت
 جناب سفارت ایران که به اتمام رسیده و
 موقوف است به نظر عالی می‌رسد از هرگز هرجه
 خرید شده است به توضیح است و رسید
 مالکان نیز موجود بام و برای آنکه اگر بخواهند
 به هرگز هرجه داده شده مطابق و تحقیق نماید
 نقل اوراق مذکور لقا و چنانچه بندگان می‌خواهند
 جان مالک صاحببهدار رسانیده شد تا وضع رای
 آردس باشد چنانچه باکل مبلغ دولتک و دوازده
 هزار و نهصد و هشتاد و نه روزه هشت آه خرج
 شده است بجز این حاجی عبداللطیف خان دعوی
 علیه هزار روزه که غلبه ایشان به برادر
 پادشاه داده با پند داده و پند جواب می‌رسد
 که پیش آنکه این مبلغ به آن‌ها برسد خطبه به
 شما یا به غلبه شما حکم نماند چیزی به آن‌ها
 به رسیده (مجموعه) بجم بر حکم حضور و بدین
 اطلاع من که در تمام همه (مجلس) حاضر بود
 آن‌ها بگیرند بوی این دیگر آنچه از سرکار خرج
 شده می‌باشد است مبلغ پانزده هزار روزه بجز
 اصل بالای حرف به صد هم (مبلغ) باقی حساب
 حاجی غلام و سرا (میرزا) محمد به دهن پند
 بود در نهایت نمود که به مصدق خان نظام
 علیخان برادر میرزا علیخان در کنگره رسانیدند
 بود چنانچه به طور پند جواب طلب نوشته
 عیون است سرعت خواهد شد و رسیدن نهایت
 خواهد گردید و آن چه چس از حضور برای این
 کار رسیده ایستی معین نیست امیدوار است که
 آنچه در این باب چه بابت هتویات و چه بابت پند
 هزار روزه که از کتبی سرکار برای این کار
 پرداخته شد و چه اجناس از حضور ارسال شده و
 آنچه همراه پند هنگام رونگی ارسال شده بجز
 درج تعریف مسقط امر شود که حساب را
 متعین حضور ارسال نماید تا افعال شود

باقی قریب پنجاه هزار روزه که شصت و سه هزار و سه صد و چهل و نه فروش باشد پند از مال خاص
 خود خرج نمودم و از سرکار هم نمی‌خواهم چرا که زیاده از آنچه خرج شده حکم بندگان حضور لارد
 صاحببهدار و و آن خنایند نعمت نبود و پند به سبب در مقابل بچون ایلیچی تیبو پاس حرمت و نام‌آوری
 سرکار کمی لنگریز بهادر را در این خرج را نمودم در عوض همین نیکمنی چه کم است که تا بلای دنیا
 خواهند گفت التیام محبت ترین دو دولت از فلان شد و بی‌تقیل مبلغی با وجودی که امر تقبل مبلغ بود
 محض از تدبیرات صایه ملازم گزینر جوانان تنگین صاحببهدار از حکم لارد صاحببهدار زمان‌شاه را با
 دوست هزار لشکر بر هم زد و پادشاه چنین را چند مراتب با لشکر ایران در ملک او رسانید اگر به سرفرازی
 ظاهری و نفع چند دنیا شد این نام تا امروز هیچ نوکری در هیچ سلطنت برای مالکان خود این چنین ختمی
 نکرده که پند کرده‌ام چه کم است چنانچه در این وقت از روی خطوط تجار معلوم شد که پادشاه به سرعت
 هرجه متعجب به موجب قبول قرار [قول و فراری] که با پند فرموده بودند کوچ در کوچ به ملک خراسان
 رفته‌اند و زمان‌شاه هنوز در قندهار بیده که لشکرش با یاری امنای دولت پادشاهی [منظور دولت فتحی‌شاه
 قاجار] و شاهزاده محمود بر او شوریده خواستد گرفتار کرده بیاورد که شبانه فرار کرده است و لشکرش
 نوبت لات شده است می‌خواستم که خط و خطوط نوشته از اردوی شاهی و امنای دولت تحقیق کیفیت بکنم
 لیکن چون بندگان ایلیچی‌بهدار [سرجان‌الملک مقصود است] که پند تابع دار جناب ایشام فرمودند که تا بودن
 من نوشت و خواند نمودن شما به کسی چندان ضرورت نیست، لهذا حسب‌الحکم جناب ایلیچی‌بهدار در اطاعت و
 فرمان‌برداری مشغول می‌باشم و در ایران نوشت خواند به برادران خود هم موقوف نمودم. هرجه از خطوط
 دیگران بشنوم به عرض خواهد رسید. شنیده می‌شود که صادق‌خان شقاقی [از مدعیان سلطنت پس از
 آقامحمدشاه قاجار و حاکم سراب و گرمروند] با چند کس دیگر حسب‌الحکم شاهی به قتل رسیدند تا مخفی
 نماید این هر شنیده شد که فرمان پادشاهی به مهمان‌دار ایلیچی‌بهدار رسیده که دو سه ماه ایشان را در شیراز
 و دو سه ماه در اصفهان و همچنین طهران به اعزاز و احترام بدار تا عودت دایره دولت پادشاهی و ایلیچی‌بهدار
 امروز در کازرون که شش منزلی ایشهر است مقام دارند تا معلوم بوده باشد مدعیان خواهند گفت که پنج
 هزار فروش [آ] به شاعری اعلام دادن چه مناسب؟ اولاً از مال خود تا تمام از سرکار نمی‌خواهم، انبیا اگر کسی
 ائصال نماید در ملک ینگانه که تازه محبت‌ها در میان می‌آید شخصی که مدح پادشاه جبهه لشکر بهادر و
 کمی و سرکار لارد صاحببهدار و بندگان عالی به این قسم استهوار نماید، در نزد عقلا اگر نداده بودم قصور
 کرده بودم، به هر صورت هشت راس اسبان و سربازها و غیره لیباب که سیرد میجر صاحببهدار شده من
 جمله خرید از همین مبلغ خرج سفارت است. از نقل رسید میجر صاحب واضح رای القدس خواهد شد. معروضه
 بیست و هشتم ۲۸ ماه می سنه ۱۸۰۰ عیسوی.

سند

در مقدمه شکست یافتن فوج روسی [قادی عثمانی] از بهایی به اخصار در جبال‌الندرت [5] عرضی نموده که دو قاصد چندین بار خبر فرانسویس که سادانند [6] عیاد استند] بهایی از راه خشکی بیژند و ما قصد در این جا بی خبر باشیم از راه زیارت به سمت لاهی [7] احمسی یا احماد یا احسا در تبرق شبه جزیره عربستان منظور است] فرستد تا درجه که میدانیز پس بهاب [کنا] لجا است بیژند و کیفیت با دریافت اطلاع بعد از رسیدن از روایتی ابوشهر به روز شانزدهم به زیارت می‌رسد می‌خواست که صبح پناه لاهی شود که سقذ شد مردم گریخته‌های لاهی به زیارت می‌رسد و خلق زیارت هو مانگ خود گذاشته با این مردم به یک سخی فرار می‌سازند کیفیت این جنگ و قتل و سبب این قتل بر آن‌ها فصل معلوم نمی‌شود یک نفر قاصد برای رسانیدن این خبر بیژند عیدت می‌کند و یک نفر به میان لشکر بهایی روانه می‌شود هر خبری که او می‌آورد مضمون خواهد بود عقل از بحرین برای ملک‌البحران رسیده نوشته بود که بسیاری از فراریان لاهی و یازده هویه بحرین رسیده لیکن تا این زمان هنوز محقق نشده که شکست فوج روس و فرار آن‌ها به چه قسم اتفاق شده همین که خبرها می‌رسد یا قاصدها عیدت می‌کنند مریض خواهد شد و بنده تا حال به انتظار دیدگان محفلشان از دست‌های پادشاه منقلب روانه تهران شدم [کنا] تبسم] محفل از پس که باقرخان همچنان در سعادت بر روشنی می‌کند [کنا] [مقصود ناچار] به تاریخ هفتم ماه می روانه طهران خواهد شد به شرط حیات جمع و خرج بالقران نام کسی که در این جا به زیارت خید می‌گردد در عرضی که هنگام روشنی خید مریضی خواهد داشت مباح خواهد بود - دست و پنجه ماه آیین ۱۲۹۹

نقل از تابلو صف سلامت حضرت باقرخان - مصفا مصورالملک دیوبند - آرشید مجموعه میراث جهانی کاخ گلستان

مهدی‌علی خان تنها مأموریت خود را در نخستین سال، تحریک شاه ایران برای حمله به هرات و حمایت از شاهزاده محمود درانی در برابر زمان شاه می‌دانست و حتی در گزارش‌هایی که از او در مجموعه اسناد روابط خارجی دیده می‌شود از این مأموریت سخن گفته و عملی شدن آن را به دست تقدیر سپرده است. در بخشی از نامه بسیار مهمی که برای فرمان‌فرمای هند نگارش کرده درباره مأموریت خود و کارهایی که انجام داده است، می‌نویسد: به عرض مقدس عالی می‌رساند ... چون سرکار کمپنی هر ساله مبالغ گلی از کوهپای بندر ابوشهر نقصان می‌داد و نیز تمام مسقط هم در دوستی فرانسویان مصروف بود و چاره این امر از بالیوز بصره و ابوشهر و دیگر صاحبان انگریز که برای این امر آمده بودند نشده بود، چون مزاج اقدس بندگان سکندرشان سر جوتائین دنکین صاحب بهادر در شب و روز مصروف این است که راه‌های نقصان سرکار کمپنی را مسدود ساخته تدارک نفع‌رسانی به این سرکار فرموده باشند و نیز سردارانی که در محبت فرانسویس مصروف‌اند آن‌ها را به محبت انگریز ترغیب نموده باشند، لهذا بنده را برای رفع خسارت کوهپای ابوشهر و ایام تمام مسقط مأمور فرمودند به اقبال حضور اقدس و به قسمی تمام مسقط را در دوستی سرکار انگریزیه و عداوت فرانسویس درست نمودم که از قولنامه او واضح رای اقدس خواهد شد و مال کمپنی را در ابوشهر از نرخ سابق به یک رویه، به دو رویه فروختم. در این اولی که بنا بر دفع زمان شاه و ایام با پادشاه ایران حکیم حضور اقدس آن جناب صادر شده پادشاه ایران و وزیر اعظم و چهار کس از ارکان دولتش را به قسمی عراقیت و رضاجویی رای آن جناب در آورده که از فرمان پادشاه و خط وزیر اعظم که به طب بنده صادر شده برین رای اقدس خواهد شد و برادران زمان شاه را با فوج خراسان به قسمی در کلک [کممک، کنا] او قتله پرواز [قتله پرواز] نمودم که صورت مصالحت تا حیات آن‌ها ممکن نیست ... به هر روی این گونه بود که مهدی‌علی خان بهادر حشمت‌جنگ قریب به سه سال دیگر نیز نماینده کمپنی در ابوشهر ماند و این مهم تنها با حمایت‌های دنکن از او صورت پذیرفت و در سال‌های بعد نیز مأموریت‌هایی را برای دولت کمپنی در ساحل دریای سرخ انجام داد و سرانجام در هفدهم ربیع‌الثانی ۱۲۱۹ درگذشت و از عجایب آن که جنازه‌اش در کنشی که او را به سمت بصره و سپس نجف اشرف و کربلائی معالی می‌برد به دست یک تاجر فرانسوی توقیف شد و فرانسویان که دستند او گریست، جسدش را به آب‌های آزاد انداختند و برای همیشه پرونده مهدی‌علی خان بهادر حشمت‌جنگ منجمده گردید.

میرزا فتح صدر اعظم و میرزا بزرگ قائم مقام و جمعی از نمایندگان سیاسی کمپانی هند شرقی نقل از تابلو صف سلامت حضرت باقرخان - مصفا مصورالملک دیوبند - آرشید مجموعه میراث جهانی کاخ گلستان

رئیس فرهنگستان علوم قزاقستان خواهان گسترش تعاملات با مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور شد.

به گزارش روابط عمومی مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور- اولار موکازتوف، رئیس فرهنگستان علوم قزاقستان، به همراه معاونین و هیئت از اعضای هیئت علمی سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری ایران، طی بازدیدی رسمی از مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور، بر ضرورت توسعه همکاری‌های دوجانبه در زمینه‌های فهرست‌نویسی، مرمت و نگهداری نسخ خطی و اسناد تاریخی تأکید نمود. در این دیدار که با حضور و تبادل نظر کارشناسان بخش‌های فهرست‌نویسی اسناد و مرمت مرکز نور برگزار گردید آقای موکازتوف ضمن تبریک خیرسندی از این فرصت، تصریح کرد فرهنگستان علوم قزاقستان با کمال میل از تخصص و تجربیات ارزشمند مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور بهره‌مند خواهد شد. وی با اشاره به اهمیت بالای صیانت از میراث مکتوب، اظهار امیدواری کرد متخصصین برجسته مرکز نور با اعزام به قزاقستان، نقشی مؤثر در برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی و تربیت نیروهای متبحر در زمینه‌های فهرست‌نویسی و مرمت برای آن مجموعه ایفا نمایند. رئیس آکادمی علوم قزاقستان با تأکید بر لزوم نظارت و اجرای پروژه‌های فهرست‌نویسی و مرمت نسخ خطی و اسناد تاریخی فرهنگستان توسط مرکز نور، خاطر نشان ساخت: آوازه بین‌المللی مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور و ابتکارات نوآورانه دکتر مهدی خواججه‌پوری در ابداع روش‌های نوین مرمت و حفاظت یشگبرانه، این مرکز را به مرجعی بن‌بندل در این حوزه بدل نموده است و بهره‌مندی از این ظرفیت برای مجموعه فرهنگستان علوم قزاقستان امری ضروری و فوری به شمار می‌رود. آقای موکازتوف ضمن اشاره به غنای مجموعه فرهنگستان علوم قزاقستان با بیش از ۱۵۰ هزار جلد کتاب، که بخش اعظم آن را نسخ خطی به زبان‌های فاخر فارسی، عربی و ترکی جنوبی تشکیل می‌دهد، این گنجینه ارزشمند را بستری مناسب برای توسعه مطالعات تاریخی و فرهنگی توصیف نمود. وی همچنین درخواست‌هایی در خصوص مرمت، تبادل کتب و فایل، و همچنین ارائه راهکارهای تخصصی در زمینه حفظ و نگهداری بهینه از این مجموعه را مطرح کرد. اولار موکازتوف با ابراز اشتیاق از میزبانی جمهوری اسلامی ایران، تصریح کرد: روابط حثه کنونی میان ایران و قزاقستان، زمینه را برای تعمیق همکاری‌های دوجانبه فراهم نموده است و این دیدار می‌تواند نقطه عطفی در گسترش این تعاملات به شمار آید. وی در ادامه، ضمن معرفی ساختار فرهنگستان علوم قزاقستان، افزود: این نهاد علمی، زیر نظر وزارت آموزش فعالیت می‌کند و بزرگترین کتابخانه قزاقستان نیز با آن در ارتباط است. علاوه بر این، کتابخانه ملی قزاقستان نیز فعالیت دارد و مجموعه ما شامل چهار موزه بزرگ و یک مرکز تخصصی مرمت نسخ خطی نیز می‌باشد. «موکازتوف با اشاره به ظرفیت بالای نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه ملی قزاقستان، اظهار داشت: این کتابخانه دارای بیش از شش میلیون جلد کتاب است که حدود ۱۵۰ هزار جلد آن نسخه‌های خطی نفیس و نایاب به شمار می‌روند. لاکون ۴۹۴ نسخه خطی فارسی شناسایی شده است. اما بر این باوریم که تعداد واقعی بسیار بیشتر از این رقم است و نیازمند بررسی دقیق‌تر است. وی در ادامه افزود: در فرهنگستان علوم، نسخ فارسی و عربی به طور مجزا طبقه‌بندی شده‌اند و همچنین نسخ ارزشمندی به زبان‌های ترکی و زبان‌های سنتی قزاقستان نیز در اختیار داریم. در نظر داریم با همکاری مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور، نسبت به طبقه‌بندی دقیق و تدوین یک کاتالوگ جامع از این آثار اقدام نماییم. رئیس فرهنگستان علوم قزاقستان با اشاره به مساحت ۳۹ هزار متر مربعی این مجموعه، ابراز امیدواری کرد با بهره‌گیری از تجارب ارزنده دکتر مهدی خواججه‌پوری و مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور، زمینه توسعه و بهسازی فضای فیزیکی این مرکز فراهم گردد. وی ضمن تأکید بر ضرورت تدوین یک طرح اجرایی جامع در کنار تفاهنامه همکاری، افزود: سه محور اصلی مورد نظر ما برای همکاری عبارتند از: انجام پژوهش‌های مشترک، برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی برای تربیت کارشناسان قزاقی در حوزه مرمت و آرتیو توسط متخصصان ایرانی، و تبادل الکترونیکی اسناد و تصاویر نسخ خطی. موکازتوف در خاتمه سخنان خود اظهار داشت: پروژه‌های جدید در پاییز سال جاری در قزاقستان آغاز خواهد شد و از جمهوری اسلامی ایران تقاضا داریم با اعزام متخصصان و کارشناسان مجرب خود در راهاندازی هرچه بهتر این مرکز با ما همکاری نمایند. این بازدید و اعلام آمادگی رسمی فرهنگستان علوم قزاقستان برای توسعه همکاری‌های دوجانبه با مرکز بین‌المللی میکروفلیم نور، مهد جایگاه ممتاز و اعتبار بین‌المللی این مرکز در عرصه حفظ و احیای میراث مکتوب بشریت است.

اولار موکازتوف، رئیس فرهنگستان علوم قزاقستان، به همراه معاون فرهنگستان و دکتر محبتی نوری معاون انبوه گل پژوهش و آموزش سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

بازدید اعضای هیئت علمی فرهنگستان علوم قزاقستان از تسهیلات پژوهشی، چاپ، مستندسازی و دیجیتال سازی اسناد و نسخه‌های خطی توسط مرکز بین‌المللی میکرو فلیم نور در ایران و ششقره هند.

سفر هیئت متولیان قرآنی و موزه‌داران تایلند به جمهوری اسلامی ایران

در راستای اجرای تقابلهای فرهنگی منعقد فی‌مابین جمهوری اسلامی ایران و دولت پادشاهی تایلند و همچنین در چارچوب سیاست‌های فرهنگی مبتنی بر توسعه و تصیق روابط فرهنگی با کشورهای دوست، با عنایت به مذاکره به عمل آمده با قائم‌مقام معاونت بین‌الملل دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و در چارچوب همکاری‌های فرهنگی و قرآنی، گروهی متشکل از موزه‌داران و متولیان قرآنی از جنوب پادشاهی تایلند به منظور شرکت در یک کارگاه تخصصی در زمینه نگهداری و مرمت قرآن‌های نفیس به جمهوری اسلامی ایران سفر نمودند. ریاست این هیئت بر عهده جناب آقای کاپیتان جاکرونگ ان‌سپماهانام، نماینده نخست وزیر تایلند در استان‌های مسلمان‌نشین و جنوبی تایلند بود و این گروه از تاریخ ۵ خرداد لغایت ۱۲ خرداد ماه سال جاری به ایران مسافرت داشتند. در این راستا سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به عنوان متولی برگزاری این دوره و میزبان اصلی در نظر گرفته شد و از مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور نیز دعوت به عمل آمد که در این برنامه مشارکت داشته باشد. در جلسه هماهنگی میان اداره قرآن این مجموعه به مدیریت دکتر جوادی و به همراه کارشناس این اداره دکتر نخی و دیگر همکاران و کارشناسان آن مرکز با کارشناسان مجموعه مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور، توافق گردید تا بخشی از این میزبانی بر عهده مرکز باشد. این بخش‌ها شامل بازدید از مراکز فرهنگی و مرمتی و همچنین برگزاری کارگاه‌های تخصصی است که توسط مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور برنامه‌ریزی گردید.

اهداف سفر هیئت متولیان قرآنی و موزه‌داران تایلندی

مهم‌ترین هدف این سفر، همکاری در تعاملات فرهنگی اسلامی و قرآنی و شناساندن پتانسیل‌های تخصصی جمهوری اسلامی ایران در مرمت و حفاظت از آثار تاریخی و نسخ خطی است. در این میان تبادلات فرهنگی و علمی و تقویت حس برادری میان جوامع اسلامی نیز از نظر دور نبوده است. توسعه و تقویت روابط فرهنگی و مذهبی بین جمهوری اسلامی ایران و پادشاهی تایلند در سطوح رسمی و غیر رسمی، تبادل تجربیات و دانش فنی در زمینه‌های حفظ، مرمت، مستندسازی و اشاعه میراث مکتوب و آثار تاریخی - فرهنگی به منظور ارتقای سطح کیفی فعالیت‌های تخصصی در هر دو کشور، ایجاد فرصت جهت آشنایی هرچه بیشتر متخصصان تایلندی با دستاوردهای ارزشمند جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های مطالعات قرآنی، کتابداری و اطلاع‌رسانی، مرمت و نگهداری آثار فرهنگی و هنری، شناسایی و بررسی زمینه‌های همکاری مشترک و تدوین برنامه‌های اجرایی در راستای دیجیتال‌سازی، حفاظت و اشاعه میراث مکتوب اسلامی به ویژه نسخ خطی و اسناد تاریخی، ارائه تصویری صحیح و جامع از ظرفیت‌های گردشگری فرهنگی و مذهبی جمهوری اسلامی ایران به متخصصان و متولیان تایلندی با هدف تشویق و ترغیب گردشگران به بازدید از اماکن تاریخی و مذهبی کشور.

میزبانی و تشکیل نخستین جلسه کارگاه آموزشی در مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور

در این بازدید دستاوردهای مرکز در زمینه دیجیتال‌سازی، مستندسازی و حفاظت از نسخ خطی و اسناد تاریخی، چاپ همدند و سامانه نگهداری اطلاعات نسخ و اسناد آشنا شدند. در جلسه‌ای که در مرکز برگزار شد طرفین به تبادل اطلاعات و تجربیات پرداخته و زمینه‌های همکاری‌های مشترک در زمینه حفظ و اشاعه میراث مکتوب را مورد بررسی قرار دادند.

دکتر محمدرضا یهزادی در کارگاه *روش‌های تحقیق در اسناد تاریخی و تبارزوهی و نجرشناسی* به بررسی چگونگی تحلیل محتوای متون کهن و شناسایی ارتباطات تاریخی و اجتماعی درون اسناد پرداخته با توجه به اسناد فارسی موجود در هند در موزه اسلامی تایلند، به منظور آشنایی هیئت معترم با مبانی سندشناسی و روش‌های تحقیق و بررسی اسناد تاریخی، سندشناسی و تبارزوهی پرداختند.

بازدید از موزه مجلس شورای اسلامی

و ساختمان تاریخی مجلس مشروطه
 هیئت در این بازدید آشنایی هیئت معترم با تاریخچه شکل‌گیری نهاد فتنه‌گشایی در ایران و تحولات سیاسی و اجتماعی مرتبط با انقلاب مشروطه پیدا کرد. در این بازدید اعضای هیئت از نزدیک با آثار ارزشمند موجود در سوره از جمله اسناد تاریخی، عکس‌ها و اشیا مرتبط با آن دوران آشنا شدند.

بازدید از بخش مرمت و نگهداری نسخ خطی و اسناد مجلس شورای اسلامی

بازدید از مجموعه میراث جهانی کاخ گلستان

هدف از این بازدید، آشنایی اعضای هیئت با هنر معماری و تزئینات بن نظیر کاخ گلستان و همچنین تاریخ ایران و کاشی‌های تهران، در دوره‌های مختلف بوده است. به درخواست مرکز بین‌المللی میکرو فیلم نور و به منظور ارائه تصویری روشن از جایگاه قرآن کیم در فرهنگ و هنر ایرانی، مجموعه‌ای نفیس از اسناد تاریخی کاخ گلستان و

دو نسخه خطی بن نظیر قرنی (قرآن متسوب به خط مبارک امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) و قرآن متسوب به دستخط حضرت سیدالشهدا امام زین‌العابدین (علیه السلام) به صورت اختصاصی برای هیئت تایلندی از داخل مجموعه کتابخانه خطی کاخ گلستان (کتابخانه سلطنتی سابق) به نمایش گذاشته شد.

بازدید از کتابخانه و موزه ملی ملک

در ابتدای این بازدید و مراسم ضیافتی که توسط مدیرعامل مجموعه ملک آقای امیر خوراکیان برای هیئت تایلندی تدارک دیده شده بود، خوراکیان با اشاره به اهمیت نقش ماندگار وقف و ایجاد اوقاف در جهان اسلام، موضوع مشترک وقف و توسعه آن را پلی برای ارتباط بیشتر مجموعه ملک و موزه قرآن تایلند و جامعه مسلمانان این کشور دانست. وی با اشاره به ظرفیت بالای مجموعه ملک در امر موزه‌داری ایران امیدواری کرد تا با تکیه بر موضوع محتوایی قرآن کیم، بتوانیم همکاری‌هایی در زمینه ایجاد و توسعه موزه قرآن در جنوب شرقی آسیا برقراریم. در این بازدید، اعضای هیئت از بخش‌های مختلف موزه ملک شامل اسناد تاریخی، تابلوهای نقاشی، قطعات خوشنویسی، آثار هنری مربوط به زندگی ایرانی و بخش علم در جهان اسلام بازدید به عمل آوردند.

اهدایی / قرآن‌های متسوب به خط امیر علی (ع) و حضرت امیر سجاد (ع) - کاخ گلستان

بازدید هیئت تایلندی از کاخ جواهرلابه و کتابخانه اختصاصی کاخ نیاوران

آشنایی هیئت متولیان قرآنی و موزه‌داران تایلندی با مجموعه موقوفات و کتابخانه و موزه ملی ملک - بخش آشنایی با زندگی حاج حسین ملک‌الجبار

بازدید از مجموعه فرهنگی تاریخی نیاوران

هدف از این بازدید، آشنایی هیئت با معماری و هنر دوره‌های مختلف تاریخی ایران و همچنین فرآیندهای مرمت و نگهداری آثار تاریخی بوده است. اعضای هیئت از نزدیک با فعالیت‌های انجام شده در کارگاه‌های مرمت آثار تاریخی، نقاشی‌های حیوانی، تابلوهای نقاشی، تیغ خطی و منسوجات آشنا شدند و با روش‌های نوین حفاظت و مرمت در ایران تبادل نظر نمودند. در بخشی از این بازدید، و با توجه به آغاز شدن مرمت تخصصی بنای مجموعه کاخ صاحبقرانیه از هیئت تایلندی دعوت شد تا بازدیدی مفصل از مراحل احیای بافت فرسوده این مجموعه و حوض‌خانه آن داشته باشند. در این بازدید که با توضیح کارشناسان مجموعه همراه بود، روش‌های سنی و نوین مرمت بناهای تاریخی و اجزای آن نظیر کاشی‌کاری، پنجره‌های ارمی سنی، سقف‌های چوبی و همچنین گچ‌بری، گساز و بهسازی و مقاوم‌سازی بنا مورد بازدید این هیئت واقع شد.

بازدید هیئت متولیان تایلندی از دانشگاه الزهرا(س)

این بازدید با هدف آشنایی هیئت تایلندی با ظرفیت‌های علمی و پژوهشی این دانشگاه و همچنین تبادل تجربیات در زمینه حفظ و ترویج میراث اسلامی صورت پذیرفت. به منظور ارائه دیدگاهی تخصصی نسبت به چالش‌های حفاظت از میراث مکتوب اسلامی، کارگاه تخصصی با حضور اساتید مجرب در دانشگاه الزهرا (س) برگزار گردید. در این کارگاه درباره مفدماتی بر فرسودگی های زیستی، زیست‌شناسی ازگایسجه‌ها و میکروارگانیسم‌ها، آنزیم‌ها و کاتالیزورهای زیستی، اهمیت عوامل زیستی در باستان‌شناسی، فرسایش جوب و نقشش و کتاب‌ها و مواد کاغذی، فرسایش منسوجات و همچنین مواد سخت و مصالح ساختمانی، روش‌های سنتی و مدرن تشخیص آسیب‌های زیستی، اصول کنترل و کنترل غیژیکی و شیمیایی و مزایا و معایب و مضرات هر یک و دست آخر درباره نظایرات آموزش‌هایی به گروه مدعوین داده شد.

بازدید هیئت قرآنی تایلند از گنجینه‌های فرهنگی و دینی ایران

هدف از این بازدید آشنایی هیئت محترم با تاریخچه بانکداری و اقتصاد ایران و مشاهده انبیا و اسناد مرتبط با این حوزه بود. بازدید از موزه بانک سپه که در آن تاریخچه سکه و پول در سلسله‌های مختلف حکومت‌گر در ایران از زمان هخامنشیان، ساسانیان، دوره اسلامی، سه امام رضا (ع) در دوره عباسی تا دوره معاصر به صورت مستند و نمونه‌ها سکه‌های دوره‌های مختلف مورد بازدید و توجه هیئت مذکور قرار گرفت. اعضای هیئت در بخش اسلامی موزه ملی ایران، از مجموعه بی‌نظیری از تسخ خطی، آثار هنری نفیس و اشیاء باستانی مرتبط به دوره اسلامی بازدید نمودند و با تمدن و فرهنگ اسلامی ایران آشنا شدند.

زیارت حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (سلام‌الله‌علیها)

به منظور بهره‌مندی از فضای معنوی و زیارت بارگاه ملکوتی حضرت فاطمه معصومه (س)، اعضای هیئت تایلندی به شهر مقدس قم عزیمت نموده و در مراسم زیارت شرکت نمودند و در این بازدید، هیئت محترم با تاریخچه حوزه علمیه قم و نقش روحانیت در تحولات اجتماعی و سیاسی ایران آشنا شدند و از اسناد و مدارک ارزشمند موجود در این مرکز بازدید نمودند. این هیئت همچنین از موزه آستان مقدس حضرت معصومه (س) که یکی از غنی‌ترین مجموعه‌های تاریخی مذهبی کشور است بازدید نموده و با حضور در بخش بین‌الملل حرم مطهر، مسوود تکریم اعضای این دفتر قرار گرفته و هدایایی به رسم یادبود به ایشان اهدا گردید.

مراسم اعطای گواهینامه رسمی شرکت در کارگاهها و کلاس‌های مرکز بین‌المللی میکروبیولوژی به هیئت تایلندی

بازدید از گنجین تهران و کتابخانه حضرت مینه (س) و معونه (ا)ته

بازدید از کتابخانه حضرت آیت الله العظمی میرحسین‌زاده و مرکز اسناد موزه و روحانیت

بازدید از کتابخانه و گنجینه تالین حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی(ره)

تقدیرنامه رسمی دبیر کل مرکز اداری مرزی جنوبی پادشاهی تایلند (نخست وزیر) از میزبانی و برنامه‌های برگزار شده توسط مرکز بین‌المللی میکروپلیتم نور

شماره: ۶۷-۲۲۳۰۴
 مرکز اداری استان‌های مرزی جنوبی (SBPAC)
 شهرستان بیهنگ، بالا ۵۰۰۰-۵
 تلفن: ۰۰۰ ۶۶۳ ۶۶۳ - شماره: ۰۰ ۶۶۳ ۶۶۳
 تاریخ: ۲۷ جون ۲۵۶۸ (تقدیرنامه) مطابق با ۲۷ جون ۲۰۲۳ (میلادی)
موضوع: تقدیرنامه
 بدینوسیله، از وقت مرکز اداری استان‌های مرزی جنوبی (SBPAC) که تحت نظر مستقیم نخست‌وزیر تایلند فعالیت می‌نماید، مراتب سپاس و امتنان صمیمانه خود را به جناب آقای نخست‌وزیر تایلند، عضو محترم جمع‌های فرهنگی ایران، در تایلند، جهت دعوت از این مرکز برای بازدید و تبادل آشنایی از مرز و مرمت و همچنین بازدید مرزات مکتوب اسلامی و نیز تقویت روابط بین‌المللی تایلند و ایران به مناسبت هفتادمین سالگرد برگزاری روابط بین‌المللی میان دو کشور در جمهوری اسلامی ایران، از تاریخ ۱۳ خرداد الی ۱۳ تیرماه ۱۴۰۴ (۳۱ ژوئن الی ۳ اوت ۲۰۲۳) استوار سپردید. همچنین، مراتب قدردانی صمیمانه خود را از سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی (ICIRI) و مرکز بین‌المللی میکروپلیتم نور (NIMC) به شمول میزبانی سخاوتمندانه و لایم با میهمان‌نوازی و توجیهات مبنی و کارآمدی که در راستای ارتقای سطح مرزات فرهنگی اسلامی و مرکز آموزش قرآن در تایلند، به عنوان افق چوب شرق آسیا تقویت نموده‌اید، اعلام می‌نمایم. علاقه به این بحث نیز تسبیح میراث فرهنگی قلمرو قرآنی و تمدن و از خودگذشتگی مثال‌زدنی که ترازه ملت ایران از خود نشان دادند، قول گرفتاری نبودیم. از این‌دستگاه همکاری‌های خود را با جمهوری اسلامی ایران در زمینه توسعه اقتصادی و سرمایه‌های مشترک مطالعه طرفین، اجابت دعوتی مراتب تقدیرات فکته ما را بپذیرا باشد.

همکاری‌های مشترک مرکز

با احترام
 فرهنگ دوم پاس (کونج‌چاراگ)، مرکز SBPAC
 پدیده: رئیس مرکز بین‌المللی میکروپلیتم نور NIMC
 تهران، جمهوری اسلامی ایران

بازتاب خبری سفر شناسی هیئت متولیان قرآنی و میزبانان تایلندی به ایران و شرکت در کارگاه‌های آموزشی و بازدیدهای برنامه‌ریزی شده توسط مرکز بین‌المللی میکروپلیتم نور از مراکز فرهنگی، پژوهشی و آشنایی در خبرگزاری‌های تایلند

تدانشگاه تخصصی استاد حکیمانی و حاکمیت ایران بر خلیج فارس که با همکاری مرکز بین المللی میکرو فیلم نور و دانشگاه الزهراء (سلام الله علیها) برگزار شد به نمایش استاد و مدارک مهم تاریخی و سیاسی در ارتباط با حاکمیت ایران بر این منطقه حیاتی پرداخته است. این نمایشگاه فرصتی ارزشمند برای آشنایی با مستندات و اسناد معتبر تاریخی است که نقش کلیدی ایران در تحولات منطقه ای و بین المللی خلیج فارس را به تصویر می کشد. حضور کارشناسان، محققان و علاقه مندان به تاریخ ایران در این رویداد، موجب تبادل اطلاعات و ارتقاء آگاهی عمومی در خصوص اهمیت تاریخی و ژئوپلیتیکی این منطقه گردید.

بازتاب‌های خبری در رسانه‌ها:

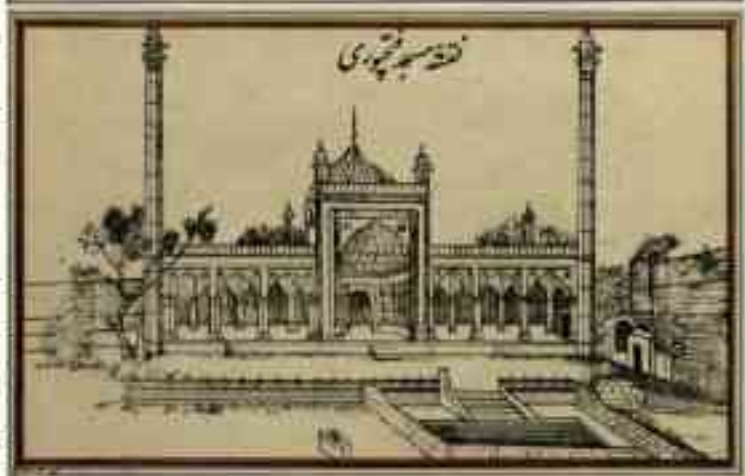
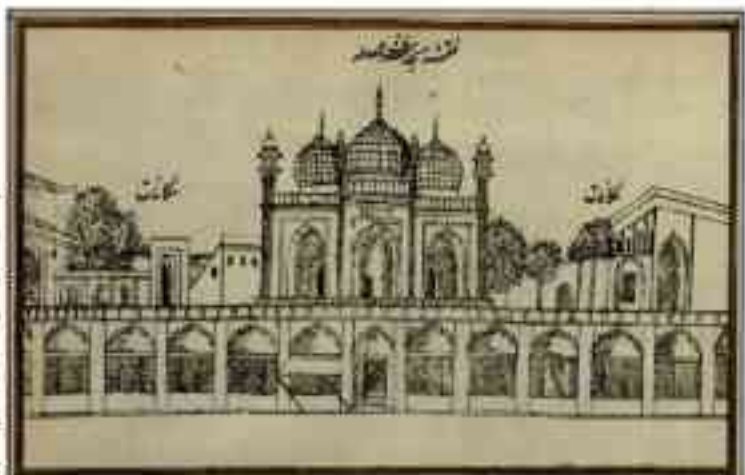

بازتاب‌های خبری در رسانه‌ها

بازدید اخیر هیئت بلند پایه تابندگی از ایران و حضور آن‌ها در مرکز بین‌المللی میکروفیلم تبر، بازنمایی گسترده در رسانه‌های معتبر کشور داشت. این هیئت که با هدف گسترش همکاری‌های علمی، فرهنگی و دینی میان جمهوری اسلامی ایران و ایالت‌های مسلمان‌نشین تابندگی به تهران سفر کرده بود، در جریان برنامه‌های تخصصی در مرکز ماه از فعالیت‌های مرتبط با مرمت، دیجیتال‌سازی و مطالعات اسناد تاریخی و نسخ خطی اسلانس آشنا شد. خبرگزاری‌های مختلفی از جمله ایرنا، میزان، خبرگزاری دفاع مقدس، خبرگزاری دانشجو، خبرگزاری ایسا و گزارشگران جوان با انتشار گزارش‌هایی، به پوشش این رویداد پرداختند. در این گزارش‌ها بر اهمیت همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه حفظ میراث مکتوب، اشتراکات فرهنگی میان جوامع مسلمان، و نقش برجسته ایران در مرمت و حفاظت از نسخ خطی اسلامی تأکید شده است.

نسخه‌های کتابخانه سلطنتی کاخ گلستان درباره ممالک
محرومه هندوستان (۱)

یکی از مهم‌ترین و بی‌نظیرترین نسخه‌های خطی مربوط به تاریخ هندوستان که در دوره سلطنت ناصرالدین شاه قاجار ترجمه و کتبت شده و اکنون در مخزن نفایس خطی مجموعه میراث جهانی کاخ گلستان در تهران نگهداری می‌شود نسخه کتاب تاریخ پنجاب یا در احوالات مملکت پنجاب است که توسط سید حسین بن سیدرضای فارسی ترجمه و آماده‌سازی شده است. این کتابه مختصری است در تاریخ ایالت پنجاب و بیان احوال حکومت آن سامان و تقسیم مملکت معموره آن، مترجم در مقدمه می‌نویسد:

چنین می‌نگارد دعاگوی دولت جاوید آیت و تاجوی مملکت ابد مدت ابدالعاصی سید حسین بن سید رضای فارسی که در روزگار خجسته آثار فرازنده ریایات خسروئی، غرورنده مشکوت قهرمانی، مربع‌نشین چارباغش گیائی، مستدگین ایران نوشیروانی، زینت‌افزای تیهیم جهالبائی - ناصرالدین شاه قاجار شاهشاه تمام ممالک محرومه ایران - یک چند محض از برای تحصیل قنون دانش و تکمیل شجون پیش و اطلاع بر آئینه مختلفه و استجاج به لغات غیر مؤلفه به مدلول آن آینه اقبط آدم بالهند اقصی بلاد هندوستان، محط رحال

این نسخه مشتمل بر ۱۲۴ صفحه است که هر صفحه ۱۲ سطر نگارش گردیده است. همچنین در انتهای کتابه بر ۴۲ صفحه کافه دولای لافوی شکرکی رنگ نمایی چاپ سنگی از اماکن مهمه هندوستان و ایالت پنجاب نمیه و به کتاب اصدق شده است. کافه از نیو فرنگی به رنگ آبی گنجد سلطنتی با شکره نشان شیر و خورشید بر سر صفحه‌ها است. نوع خط نستعلیق خوش دو رنگ با کتبت خوب و نزدیک به نستعلیق بیروم هندی است. کتاب نیز محمد بن جابن محمدحسینی فرزند مشهور به مشکوی بوده که از مصلحان خوش سبک دیار قاجار و آشنایه خط نستعلیق در آینه قاریه به شمار می‌آید. است صفحات کتاب دارای جدول کشی شیر و آبلان است و در صفحه تحت سربلج منهب و مربع و آبلان نقش شده است. همچنین از صفحه هفده نیز سربلج دیده می‌شود که از ارض لرجه و دلب و سجدول و به جلقه آبلان نمیه گردیده است. در صفحه دوم بالای صفحه عبارت امانا ملاحظه شده به دستخط شخصی که برای شاه (ناصرالدین شاه) کتاب را می‌خوانده است. نگارشی شده چند کتاب معلوم ملاحظه بولش سر شمشیر سربلج آبلان گل منگه و ستر و بارقه و آبلان جمله کافه آبلانی آبلانی رنگ است.

و غایه اقصوی آن سامان، مهبط تمام و انزال آمد و چون با اهالی آن خطه و مردم آن نقطه راه آمد شدن باز شد و طریق اختلاط و ارتباطم فراز آمد، به مرور ایام از هر قومی در هر یومی سخنی چند فرا یاد گرفتیم و به عبور اعوام در هر زمانی از هر زبانی بیانی دلبستند حسب مراد آموختیم. قضا را چون سفر را ساز مهاجرت کردم و بازگشت وطن را و وجهه همت ساختیم، به مرکز قائمه خلافت ... یعنی دارالخلافه طهران - رحل اقامت افکنیم و از رنج و شکنج سفر راحت گزیدیم ... این قلیل البقاعه را در پیشگاه سلطنت احضار نمودند و در بارگاه جلالت‌بار دادند و چون این داعی را در اصول عنوانین رزیت و اصول قوانین مصیبت بدی طولوا و زبانی گویا و خطی وافی و بهره کافی بود ... ذکر مصیبت [جناب خامس آل عبا صلوات الله علیه] ... به لغات تازی و دری و رومیایی و هندی داد سخن همی داد و مستمعین را به توجه در انداخت. اعلی حضرت شاهنشاهی مححض تربیت و امتیاز [قربانان دادند که] نام این مدحت گو را در جریده مترجمین دارالخلافه مخطوط دارند ... در سر اقدام و به خاطر گذشتم که به توفیقات بزبانی و تشویقات حضرت صاحبقرانی کتاب مؤلف مؤلوی سید محمد نصرت علیخان دهلوی که الحق امروز دانا دهقلی است دبیر و یکا سخن دلی است از هر جا خبیر و آن کتابش پرورده ایست در آن حجر و زاده ایست از آن شجره - و مشتمل است بر ابتدای استیلائی اهالی انگلستان بر اعلی از انصار و بلدان ممالک هندوستان و محتوی است بریاسا و زاگون و قاعده و قانون لشکرکشی و دشمن کشی و پرتاب دادن توپ و خنجره و به زهر آوردن دیوار و باره و جامع استقرای جغرافیای تمامت مساحت مملکت پنجاب را، و مستوعب است استقصای اعداد لشخاص و نفوس و بیان مذاهب و ادیان و تبیان دور و قصور و قلاع و بقاع مستجمع است، شمار مجاری آهار و منابع اشجار و محتوی است بر ذکر اماکن چهار و تلال و جبال و منابع خراج و باج و مال و مال تمامت آن مملکت به زبان فارسی و بیان پهلوئی ترجمانی نمایان پس حتی الاستطاعه بقدر الوسع و الطاقه حرفا به حرف و سطرًا به سطرًا ترجمت را میان همت بست و ... پس از انجام و اتمام و ختام و احتام تقدیم داشت ...

سیاحتنامه میرزا فضل‌الله خان حسینی به هندوستان

میرزا فضل‌الله خان حسینی، در اوایل سال ۱۲۹۱ هجری شمسی (۱۸۷۳ میلادی) به دستور ناصرالدین شاه قاجار، برای سرکشی و بررسی وضعیت ایرانیان پراکنده در شبه قاره هند، به سفرهای گسترده‌ای پرداخت. این سفرها به منظور آشنایی با شرایط زندگی ایرانیان و همچنین جمع‌آوری اطلاعات مفید در زمینه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی انجام شد. او از شهرهای مختلف شبه‌قاره هندوستان، از جمله کشمیر و برمه بازدید کرد و در سفرنامه‌ای که به رشته تحریر درآورد، گزارشی جامع و دقیق از مشاهدات خود ارائه داده است. گروهی از تذکره‌نویسان او از سادات حسینی عاملی و از خاندان شیخ‌الاسلام قزوینی دانسته‌اند ولی برخی نسب او را جز این می‌دانند. با توجه به بررسی‌های لقب‌شناسی و رجال‌پژوهی صورت گرفته، میرزا فضل‌الله خان حسینی از سادات شیخ‌الاسلامی قزوینی و پسر محمدحسین خان عضدالملک قزوینی دانسته شده است. پدرش میرزا محمدحسین لقب به صدر قزوینی چند سال وزارت مختاری ایران در روسیه را برعهده داشت و مدتی وزارت وظایف و اوقاف با او بود. همچنین دو بار متولی آستان قدس رضوی گردید و به صورت موروثی، صدردیوانخانه لقب - منصب داشت. فضل‌الله خان در سفرنامه خود به بررسی اوضاع سیاسی و جغرافیایی مناطق مختلف پرداخت و به ویژه به وضعیت شیعیان و ایرانیان مقیم آن سرزمین‌ها توجه ویژه‌ای داشته او با دقت به توصیف شرایط اجتماعی و اقتصادی مردم، از جمله فعالیت‌های کشاورزی و مذهبی، پرداخت و تلاش کرد تا تصویری روشن از زندگی روزمره آنان ارائه دهد. این سفرنامه نه تنها یک گزارش ساده از سفرهای او بود، بلکه به عنوان یک منبع تاریخی و اجتماعی ارزشمند نیز شناخته می‌شود. او در بخشی از سفرنامه‌اش به بافوریت خود اشاره کرده و می‌نویسد:

تعمیرات نامیه هندوستان

معلوم به قامت بعضی گویید چنان از مجاور و
سافر شنیده شد که از تبه دولت و مشارکت
بلت در اطراف و تکالیف خدمتشان کثرت لاری
سبا متعرق درین شاکت بر دنت و پانزده لایم آمد
که لشکرهای از اویش دولت تحمیل نموده
سیاحتی در اطراف هندوستان و سرکشی از
ایشان شد چون این سلسله قریب حصی و
این سلسله مطبق وسیل شد کفایتا مستوفیوم
رویه هندوستان شد و چسبندگی از حالات
مدانک هندوستان و سوادک و پهلوان اولسانی
دولت انگلستان و نظری از اعیان نامه دولت
ایران در کمال عجز و ایتمال و فرط فقرات و
سکنت و افشای زمین آب بوسیده بحرخی
بانگهان آستان کردن پیمان منمک امید
که بکرم عبید و بغض نسیم چشایه شبیه
خاندان است بین برصمت نظیر و از بعضی
قبارات متغیره ناموس که انجا بینه طبعیون
رسیده بدین علم و وضع مستور فریادند نیز که
تبدیلی احواله نموده عقید کلام و تامل از فهم
است گشته از این بنده متصف بقصود در
انحصار لایط محذور است فلان خایک بختی و
تصوری و مشرف به عجزی و حقیری و غنی گوی
حال غیباته و شکل تصدیق ازینو تاجیک
فالمجهد بخریه محققا کما اضاف الاماره بندو
سورق انهار الیه و سارالامه* به تاریخ
یست و پنجو شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۹۰

تصاویری از بناهای
احداث شده توسط دولت
انگلستان در بخش‌های
مختلف هندوستان که
توسط میرزا فضل‌الله خان
به سفرنامه‌اش اسقاط شده
است

سفرنامه میرزا فضل‌الله خان
توسط
میرزا فضل‌الله خان
۱۳۰۵

دانسته به خط ناصرالدین شاه قاجار درباره
مطالعه سفرنامه میرزا فضل‌الله خان به
هندوستان در سال ۱۳۰۰ شمسی

قطب منار دهلی

سر جمشیدجی رانی پارسا هند در زمان نگارش سفرنامه

میرزا عبداللطیف خان لکنوی به لباس نجاری ایلت ایبت

میرزا آسود خان مبارجه ایالت پرتغال در جنوب پنجاب

برگی از سفرنامه میرزا فضل‌الله حسینی به هندوستان و توصیف دارالسلطنه شاهجهان‌آباد

(دهلی)

فضل‌الله خان در طول اقامت در هندوستان، به شهرهایی همچون پرتغال، بنارس، هوگلی و کلکتہ سفر کرد و در این شهرها به حل مسائل و مشکلات ایرانیان مقیم پرداخته است. او برای رسیدگی به امور ایرانیان، مسئولیتی را به کار گمانته و پیشنهادهایی را برای دولت ایران ارسال کرده است. او در سفرنامه‌اش به تعداد زیاد ایرانیانی که در این مناطق زندگی می‌کردند اشاره کرده و تأکید می‌کند که بیش از این، اطلاعات دقیقی درباره تعداد و وضعیت آنان وجود نداشت. فضل‌الله خان همچنین به فرهنگ و آداب و رسوم مردم کشمیر پرداخته و با دقت به توصیف زیبایی‌های طبیعی این منطقه، از جمله آب و هوای سرسری و شادابی آنجا، چشمه‌ها و گودهای زیبای آن، پرداخته است. این توصیفات نه تنها نمایانگر زیبایی‌های طبیعی کشمیر است بلکه نشان‌دهنده حس زیبایی‌شناسی میرزا فضل‌الله خان در نگارش سیاحتنامه موسوف است. او در سفرنامه خود جشن‌ها و عریده‌های مذهبی و ملی هندوستان را نیز معرفی کرده است. به عنوان مثال، درباره عید "دسیره" می‌نویسد: این روز دسیره که عید است ده پانزده روز پیش و بعد آن روز را در عیش و نشاط می‌گویند علاوه بر این، فضل‌الله خان در سفرنامه خود به گزارش‌های سیاسی نیز اشاره‌هایی دارد که برای ناصرالدین شاه ارسال شده است. این گزارش‌ها شامل تحلیل‌های سیاسی و اجتماعی از وضعیت منطقه بوده و می‌تواند به عنوان یک منبع معتبر برای تاریخ‌نگاران و پژوهشگران مورد استفاده قرار گیرد. او با دقت و جزئیات به بررسی مسائل مختلف پرداخته و سعی کرده است تا تصویر روشنی از وضعیت ایرانیان در شبه قاره هند ارائه دهد. به جز این در بخش انتهایی سفرنامه‌اش، کتابی از وضعیت جغرافیایی سیاسی و اجتماعی و فرهنگی هندوستان را که برای پرنس ولز و لیعهد بریتانیا (ادوارد هفتم پادشاه بعدی انگلستان و امپراتور هندوستان پس از ملکه ویکتوریا) به نگارش درآمده بود، ترجمه می‌کند. او درباره این کتاب می‌نویسد: ترجمه کتاب ملی هندوستان مسمی به هندبوک، چون در آن احوال سعادت‌بخشان که حضرت پرنس لگ ولز و لیعهد انگلستان به سیاحت هندوستان بزرگ اجائل می‌فرمودند، مترجمی آرابری مکی مددکار معلم مدرسه دولتی دهلی محض استعمار و بیانی معظم‌الیه در احوال ممالک هندوستان کتابی نوشته و مسمی به قیدبوک [کذا؟ هند بوک] داشته بود، چون کتابی مختصر و جامع جمیع حالات هندوستان می‌بود، محض از یاد منابع اطلاع بر حال هندوستان، نظری از آن را مناسب دید که جسارت ورزد، لهذا در کمال ضراحت و فرط مسکنت، بعضی از مراتب آن که لزومی داشت به ترجمه‌ی آن پرداخته، در این مختصر که این کثیرترین خانه‌زاد خود یا کمال حضرت نوشته، در ذیل حالات کلکتہ که امروز [روزگار مؤلف] پای تخت هند است، زمین ادب بوسیده به عرض می‌رساند. از این کتاب نسخه‌ای به خط کاتب و بسیار نفیس طراحی و کتابت گردیده بود و همراه با تصاویر مختلف از شبه قاره هند، به ظاهر در همان هندوستان جاد شده و بعد از پایان ماهوریت، توسط میرزا فضل‌الله خان به ناصرالدین شاه قاجار اهدا گردید، شاه در صفحه اول آن به خط خودش مطلبی را با این عنوان: سیاحتنامه میرزا فضل‌الله، قوسول مسمی هندوستان، تماماً ملاحظه شد، سه ۱۳۰۰ نگارش کرده است.

میرزا فضل‌الله خان در بخشی از این سیاحتنامه‌اش درباره پنجاب می‌نویسد:

صالح پنجاب در روز بیست و هشتم هنگام ظهر بقصد رفتن رتبه روانه شده و در استیشن سته چون تحقیق شد که راهه بشکار رفته لهذا رفتن آنجا را موقوف داشته و تکیه [Ticket] تبدیل کرده بطرف لاهور و پنجاب همان شب روانه شد از جل پور بلاهور نصدت چهل و دو میل است دو روز و شب کاری آتشی می‌رود و چون مسافتی معتدله‌ها بود بسیار خسته شده در دو شهر و قصبه کوچک در عرض راه پیاده شد یکی علی‌کرد دیگری قاضی زیاد که در هر یک روزی لقامت شد و اما شهرهای معتبر که در عرض راه واقعند یکی آله آباد است که لغتت گورنر می‌ماند و آبادی آله آباد پیش از لاهور است زیرا که کاری آتشی بهر طرف که برود نعم از بنگال یا پنجاب یا بمبئی لابد است که بانجا برود و دیگری کانیور است و لکنهو که از کانیور به لکنهو می‌رود و اگره است که مسنی به اکبرآباد است و پتاله و امرتسر و غیره تماما در این راه واقع است لیکن درین شهرها هنگام رفتن لقامت نشد و در مراجعت از کشمیر احوال بعضی که دیده شد جسارت می‌رود در روز دوشنبه دوم جمادی الاولی وارد لاهور شد چون لغتت گورنر در کوه مری بود افرادی از جانب دیپوتی گمشتر آنجا نشد مگر بعد از ورود همان روز عصر برکت علیخان اکترا اسپسنت از طرف مشارالیه دین نمود و مذکور ساخت که دیپوتی گمشتر می‌گوید خبر آمدن شما باین طرف رسیده بود از طرف حکومت هندوستان مگر جناب لغتت گورنر فرموده‌اند چون شما خیال رفتن کشمیر دارید بعد از مراجعت پذیرائی لازم از شما خواهد شد و می‌گوید از کدام راه بکشمیر خواهید رفت اطلاع بدهید چون جناب لغتت گورنر در کوه مری بودند قرار شد که قبل از رفتن بکشمیر ملاقات از ایشان بشود لهذا از راه مری مقرر شده مشارالیه خطوط لازم به بعضی منازل که در عرض راه است نوشته فرستاده روز دیگر صبح خود دیپوتی گمشتر بملاقات آمده و در کاری خود سوار کرده پتمنای قلعه لاهور رفته در همه جا خود همراه بودند و این قلعه سه قلعه شهر است بلکه قلعه‌ایست متصل بشهر که محل سلطین سلف و رنجیت سینک بوده حال لکنه‌ها سربازخانه مقررش کرده‌اند که یک دو فوج سواره و پیاده در آنجا ساخو می‌مقدن چون سلطین سابق مسلمان بوده‌اند

معبد طلایی (دینار امرتسر - دریاخانه‌ها) که مکان مقدس این سیک در ایالت پنجاب هندوستان است و ساکنان محل نگهداری کتاب مقدس (گورو گرانت صاحب)

یکی از عمارت قلعه منور را زیارت کند خود فرار کند بوند درین عمارت چیزی که زیارت پاره از عمارت حضرت امیر طیب‌السلام و صفا است مبارکش و خاک تربت گرامی سنی و مدنان اوس قرین و متکی که بنای یکی در آن دید نظیر سنگ قدوکه پیشاور و می‌گفت چای قدم مبارک حضرت رسول صلی‌الله علیه و آله است و عمارت آنجا چندمرتبه بود در یکی از آن‌ها در مرتبه فوقی تحن ساخته و فواردها در اطراف آن حسب کرمند و ارتفاع آن عمارت تخمینا تحت یا هفتاد ذراع تجاوز است و در آنجا بعضی از اسلحه و آلات حربیه قویه که از راجت سیک و غیره ماند دست حضرت انکشی‌ها افکند گمانند و سپر بمخاطبه جان کابل همان قلعه مبد است و آن قلعه سه حصار دارد و نظر ما هیچ ساختند و برای سیک شمار خطوط و محکم است عرض اینور قلعه بلند است که یک حواله لوب سپهرت آمد و شد می‌کند و دیده قلعه از بیرون بر حسب ساختن تخمینا قریباً یک میل و نیم و از داخل یک میل است و تخلیق شهر لاهور با لکنه‌ها که در خارج شهر در چندی می‌ماند هشتاد هزار گنبد چند سال است که خلق نورشهر را پر کرده‌اند و باغ ساخته و از آب لهر جدید که لکنه‌ها تازه آورده‌اند آن باغ سطر می‌سازند و هر باغی را مسنی باغ یکی از امراء شهر مصمم کرده‌اند و از این سبب که باغ و حرکت بسیار شده و آب جاری هست شهر آتسه سابق می‌گفت عرق گریه مع شک هوا گرم بود چندی که بوسعت نیاید و حال آنکه قلب آمد بود و روز بعد از یک دو ساعت صبح و مطرب جعل حرکت پیدا اما امکان ندیده و چیده که ملاحظه دیده شد یکی باغ شاه‌مار است که از بناهای سلطین سابق است و مقبر سلطین که در خارج شهر قریب دویسه کوس دور واقع است و عجایب‌خانه که لکنه‌ها ساخته‌اند و باغ کمپانی و غیره است.

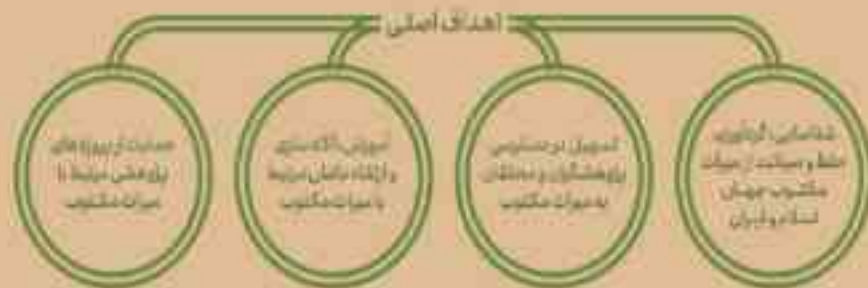
از این سیاحتنامه نسخه‌های دیگری نیز در برخی از کتابخانه‌های داخلی وجود دارد اما با توجه به شیوه ذکر شده نسخه اصلی این کتاب فعلی نسخه‌ای است که بزرگاری از مالک کتابخانه سلطنتی بوده و اینک از مالک کتابخانه سنی به شمار می‌آید این سیاحتنامه با شماره ۱۱۵ در مجموعه کتب فارسی بخش فقه کتابخانه سنی ایران نگهداری می‌شود.

دسترسی به منابع دیجیتال نسخه های کهن

در مرکز بین المللی مکتوبات اسلامی فیلم نور

مرکز بین المللی مکتوبات اسلامی فیلم نور با هدف حفظ اجزاء و تسهیل در دسترسی به میراث مکتوبه ایرانی اسلامی در سال ۱۳۹۴ تأسیس شد. دفتر اصلی این مؤسسه در محله فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در محله نو قرار دارد و آغاز فعالیت آن مقارن با چهارم دهه هجری سال درگذشت جامعه شهید فاضل نورالله شوشی (۱۳۹۴ - ۱۳۹۹ هجری) است. متکنه، انبب و شاعر ایرانی در هند بود که پاس خدمت این عالم بزرگ عنوان مؤسسه «مرکز بین المللی مکتوبات اسلامی فیلم نور» انتخاب شد. در سال های اخیر جهت فعالیت مرکز نور فراتر از مرزهای مشترک ایران و هند گسترش یافت و در سال ۱۳۹۹ شعبه دوم آن در تهران افتتاح شد.

منابع دیجیتال مرکز

در چهار دهه گذشته مرکز از طریق مشارکت و انجام همکاری های مشترک با کتابخانه های مرکز استاد و موزه های پوهاندان متعددی در ایالت نجف آباد، فهرست نویسی، گردآوری و چاپ نسخه های کتب خطی با استادان بزرگ در هند، بوسنی و هرزگوین، روسیه و قزاقستان انجام داده است. تاکنون ۱۲ عنوان از فهرست نسخه های خطی مراکز فرهنگی هند در تاریخ این مرکز بازگشایی شده است.

از جمله نسخه های بازگشایی شده در این کارنامه می توان به فهرست نسخ خطی کتابخانه مولانا آزاد اسلامی علیگر، کتابخانه راجا محمود آباد لکهنو، کتابخانه دکتر داکتر حسین جامعه ملی اسلامی دهلی، کتابخانه حکیم گل از زمین علیگر، کتابخانه انجمن ارفی اردو دهلی، کتابخانه لاسرپه لکهنو، کتابخانه ایوان غالب دهلی، کتابخانه فرگاد علامه مهدویه پانچپور و ده کتابخانه مهم دیگر اشاره کرد. به زودی در تاریخ این مرکز بخش فهرست چاپ سنگی تکمیل و فهرست استادان تاریخ اضافه خواهد شد.

ارائه خدمات منابع دیجیتال نسخه های کهن در تارنمای مرکز

فهرست منابع دیجیتال خطی در بخش «فهرست منابع» تارنمای مرکز مشاهده است. درخواست کسبان با ثبت نام در بخش نظریات و انجام مراحل زیر نسخه مورد نظر خود را سفارش می دهند.

پس از ثبت سفارش، مراحل آماده سازی نسخه دیجیتال منبع مورد نظر در دفتر هند انجام شده و فایل PDF کتاب برای درخواست کننده ارسال خواهد شد. نمایان ذکر است در حال حاضر ارائه خدمات لکتوریک این مرکز به صورت رایگان انجام می شود. هر شرافیه فعلی نمایان را با آقای «مجاهد» دیجیتال مرکز بین المللی مکتوبات اسلامی فیلم نور، مدت زمان رسیدگی به درخواستها و ارسال نسخه دیجیتال حداقل یک هفته خواهد بود.

اطلاعات بیشتر درباره جزییات خدمات و سفارش منابع دیجیتال نسخه های کهن را در تارنمای مرکز بین المللی مکتوبات اسلامی فیلم نور مطالعه فرمایید.
indianislamicmanuscript@gmail.com | indianislamicmanuscript@gmail.com | indianislamicmanuscript@gmail.com
 دفتر تهران: ۰۲۱-۶۶۶۶۶۶۶۶ | دفتر مشهد: ۰۵۱-۶۶۶۶۶۶۶۶

www.indianislamicmanuscript.com

International Wildlife Centre

प्रकाश समाचार पत्रिका

अन्तर्राष्ट्रीय सूक्ष्मदर्शी केन्द्र समाचार पत्रिका अंक ५, वसन्त १९०४